MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu: 20 cènts. - Pelai, 62. Telèf. 15300. - Subscripció: 2'50 ptes. trimestre

Any I. Núm. 5. - Dijous 28 febrer 1929

Si el Vaticà es reconcilia amb el Quirinal s'internacionalitzarà l'administració de l'Església i els alemanys hi tindran una part principal

Erzberger (Records de la guerra.—La qüestió romana).

Un Premi de MIRADOR

El públic dels tres teatres que fan art català ens dirà quina és l'obra que prefereix de les estrenades durant la temporada que s'acaba. MIRADOR oferirà a l'autor de l'obra un premi de 2,000 pessetes

No creiem que el teatre català sigui mort, ni que, proporcions guardades, passi una crisi superior al teatre dels altres països. No obstant, el nostre teatre és segurament la branca més feble de la nostra literatura, la branca malaltissa, que fa, però, una om-

Aveli Artis

Ambrosi Carrion

breta de la qual no sabríem, no podríem prescindir. El conflicte és molt complex i, ben mirat, no hi tenim molta culpa. La nostra vida social és en general bastant simple. Els personatges que s'hi troben viuen primitivament, i primitius com són, no tenen gaires complicacions interiors. Si tenen vicis, els cultiven en forma rudimentària i — com que som bona gent — sense perversitats ni refinaments de cap mena. Per altra banda, la relació personal dels autors amb la gent que podria oferir més abundància de temes per la major extensió de les seves activitats o dels seus gustos, és gairebé nulla. El saló literari o d'aficions literàries és cosa totalment desconeguda. Els drames de multituds — ho diuen prou bé les seves violències periòdiques — de poc to perquè la riquesa en general no va més enllà d'un passament i els problemes de la gran burgesia, que omplen el món i el transformen, comencen tot just a ésser compresos.

J. M.ª Folch i Torres

Rossend Llates

Tot això suposa una gran dificultat per a la producció literària i principalment per a la de teatre, que viu del contacte immediat amb el públic. Però no hi ha motiu per a cap pessimisme. Si recordem que fa poc més de cinquanta anys, fora d'algunes manifestacions transitòries, el teatre vivia a Barcelona de les iniciatives de l'Ignasi Elías, que feia llargs els entreactes per a despatxar xocolata, s'ha de convenir que el progrès ha estat considerable i que el teatre català està en camí de formació i d'una possible o segura renovació.

* * *

Però tots parlem tant de la crisi del teatre català, que potser ha arribat l'hora que tothom promogui fets que puguin provocar debats i crear un interès per aquest problema.

G. A. Màntua

Millàs - Raurell

Per la nostra part, MIRADOR farà el que pugui. De moment, hem pensat oferir un premi a l'obra teatral catalana en tres actes o més estrenada durant la temporada que va des de l'octubre a Pasqua Florida, que el públic cregui millor. No es tracta, doncs, d'un premi d'estímul, perquè l'oferim a una obra estrenada, sinó d'un premi de simpatía. Més tard ajudarem a crear amb les collaboracions necessàries el premi d'estímul que deurà ésser més important que aquest.

¿Però, quina és l'obra estrenada mereixedora del premi? Com és natural, donat el nostre objecte, el fall ha de venir del públic. Han d'entrar en el concurs totes les obres en tres o més actes estrenades durant la temporada als tres teatres que fan art català, i que per ordre alfabètic són: Espanyol, Novetats i Romea.

En els números següents darem els detalls necessaris del concurs que consistirà, més o menys, a votar no un autor, sinó una obra. Podran votar tots els espectadors dels tres teatres, de manera que el sufragi serà universal. El sistema de sufragi consistirà a tirar, durant un parell d'entreactes, una papereta a una panera. L'emissió del vot serà degudament controlada. A l'autor de l'obra que tingui la majoria de vots del total de l'escrutini dels tres teatres, MIRADOR lliurarà el premi de dues mil pessetes. La votació tindrà lloc, si els treballs d'organització ho permeten com esperem, la nit del dissabte dia 23 de març i la tarda i nit del diumenge, dia 24, final de la temporada.

I ara s'acuden segurament a tots els nostres lectors unes quantes objeccions que en els números successius provarem de resol-

Alfons Roure

J. M.ª de Sagarra

dre per assegurar tot el possible la fidelitat de la votació. Tenim l'esperança, però, que, en línies generals el plebiscit respondrà a la realitat.

Això potser ens permetrà de tenir una idea del gust del públic i potser de la desorientació del públic. És possible que surti l'obra de menys valor literari, però també d'aquest resultat podran treure's conseqüències dignes d'ésser tingudes en compte.

Per la nostra part — ja no cal dir-ho — el joc anirà de bona fe. Ja pot suposar-se que no ens proposem enganyar-nos nosaltres mateixos pel procediment d'oferir dues mil pessetes a un senyor.

Carles Soldevila

Juli Vallmitjana

En els números vinents donarem la llista de les obres estrenades. Avui donem el retrat de la majoria dels autors. Si ens en descuidem algun, l'omissió serà corregida. També tenim en compte les estrenes que han de tenir lloc abans de Pasqua.

* * *

Heus aquí exposat l'objecte del premi MIRADOR. No ens mancarà feina per a dur a bon terme el nostre propòsit. Esperem trobar l'ajut necessari per part de les empreses teatrals i dels amics del teatre català. Després, el públic dirà, i el que digui pot ésser una lliçó.

Ramon Vinyes

Es redimible el Palau de la Música Catalana?

Partint de l'absoluta necessitat d'una ràpida reforma, el crec redimible.

Una solució perfecta sols s'obtindria reconstruint-lo de planta; però al Palau hi ha coses ben aprofitables.

Estructuralment, el Palau de la Música Catalana està bé. No és, certament, una estructura que respongui al programa d'una Sala d'audicions moderna, però la seva simplicitat permet d'arribar a una solució, que no faria el mal d'ulls d'ara.

L'estructura d'aquesta respon primerament a les lleis acústiques, i per altra part, a una idea d'aïllament i concentració, oposada per complet a l'esperit del Palau.

Al Palau de la Música Catalana tenim un sostre a base de jàsseres i biguetes, suportat per dues arcades laterales. Aquestes arcades van sostingudes per pilars que és continuen a través dels pisos.

L'encertada disposició d'aquests pilars fa que no n'hi hagi cap que privi la visualitat, a despit de la gran llum de la Sala.

Corresponent-se amb els pilars laterals hi ha els que divideixen les façanes laterals, verticalment. Aquests pilars permeten la gran superfície vitrada a cada costat.

L'escenari és un semi-cilindre, cobert per un embigat radial, que deixa un òcul central. A la planta baixa serveix de Sala d'assaigs.

A mitja altura hi ha una galeria, amb l'orgue al centre. Superiorment està voltat per una arcada, que destaca sobre unes vidrieres semblants a les de la Sala.

L'edificació ens ofereix, doncs, un sistema estructural simple i racional. Es per aquest motiu que nosaltres sentim una gran simpatia per la solució que l'accentuï.

Amb aquest criteri s'arribaria a la solució més econòmica sense perjudicar l'acústica de la sala.

Per a començar la reforma, caldria suprimir els capitells que coronen els pilars interiors, a cada pis. Els arcs superiors, que van de pilar a pilar, seria preferible de substituir-los per altres de traçat més simpàtic: de mig punt o de tres centres, per exemple; o bé substituir-los per bigues si el travat del pilars ho exigís.

Aquests pilars caldria despullar-los de l'actual decoració a base de fragments de rajola multicolor.

La solució que s'adoptés per a les arcades laterals interiors, s'hauria d'aplicar a les corresponents, que donen a la façana; a més, canvi total de les vidrieres per vidres llisos blancs o bé lleument tintats.

Supressió de totes les roses del sostre i de l'enrajolat dels revoltons. Sense la sanfaina d'ara, els revoltons formaran una ondulació al llarg de la Sala, de molt millor efecte. Al sostre encara: despenjar aquells bombos enormes inclinats, treure aquells ventalls que van d'arc a arc, i substituir aquell gra central, de vidrets de colors, per un altre dispositiu per il·luminació. Nosaltres optaríem per un, a l'estil del del teatre Tívoli.

Es podrien canviar les baranes que volten la sala per altres de massisses, completament llises; i substituir els llums que les baranes suporten, per un sistema d'il·luminació a base de tubs, amagats.

Un criteri rigorista obligaria, així mateix, a la substitució de les actuals butaques. Però cal tenir en compte que llurs reminiscències modernistes queden perfectament dissimulades en omplir-se el local.

A l'hemicicle caldria simplificar l'horrible boca. Responent a la pregunta de Manuel Brunet, s'ha de dir que, ni el salze d'En Clavé, ni les Walkyries sostenen res.

En inaugurar-se el Palau, encara no havien estat collocats i la fotografia de la festa d'inauguració ens dóna idea de com guanyaria la boca amb llur supressió.

Els dos massissos podrien quedar amb l'aresta viva i completament llisos de dalt a baix, suprimint el basament actual.

Tindrien així una gran importància, ara dissimulada, en quedar accentuada la seva verticalitat, i la seva funció constructiva.

Aquesta verticalitat marcada contrastaria bellament amb les horitzontals de les baranes dels pisos.

Seria feina fàcil, fer desaparèixer aquelles senyores modernistes que treuen mig cos enfora d'unes finestres invisibles; caldria, però, conservar l'acord entre el mur corbat que les soste, i la part volada de la galería de l'hemicicle. Aquesta superfície d'acord quedaria molt bé després d'arrencades les rajoletes i contribueix a l'acústica de la Sala.

La barana d'aquesta galeria hauria de canviar-se per una altra de massissa i llisa.

L'arcada, les vidrieres i el sostre haurien de reformar-se d'igual manera que els de la Sala.

A l'orgue caldria un canvi de fusteria.

De les dues entrades del fons s'hauria de canviar la forma de l'arc o suprimir-lo i suprimir també els capitells.

Reformada així la sala, prescindiríem de tota decoració pictòrica i escultòrica. Unicament una capa de to ben clar.

Per completar la reforma, s'hauria d'envestir amb el mateix criteri, l'escala principal i la resta de l'edifici.

On ens sembla menys fàcil d'arribar a una bona solució, és en les façanes. De totes maneres es podrien simplificar molt.

PERE ARMENGOU.
Estudiant d'Arquitectura

MIRADOR INDISCRET

Les barbes i la Fundació Bernat Metge

Cada dilluns al vespre sol reunir-se una penya de surrealistes al Restaurant Colon. Hi són tots; fins En Foix, de vegades, es desplaça des de Sarrià i aporta la seva calba incipient i els seus poemes en prosa (se'ls sap tots de memòria) a la reunió del Colon.

Des de ja fa un quan temps, Joan Chabàs, el brillant secretari de la F. B. M., assisteix, d'amagat de l'Estelrich, a la penya dels surrealistes. Un d'aquests darrers dilluns va presentar-s'hi amb un barba de dos dies. Astorament general entre els contertulis. Precisament en Chabàs és un home polit i més aviat elegant. Aquella barba no s'adeia ambs les seves habituds, tant com a home com a literat.

— Que heu estat malalt?

— No.

— Que heu tingut algun disgust?

— No.

Astorament encara més general que abans. Un dels reunits, però, va tenir alè per a fer el següent comentari:

— No cal sorpendre's que es descuidin una mica la barba, els homes de la F. B. M. Es tan natural, amb el mal exemple del P. Miquel d'Esplugues...

Els poetes i el... travesti

Al passat número de MIRADOR es parlava, a propòsit del catòlic professional senyor Civera Sormaní, dels comptats escriptors que a Catalunya han usat o usen noms femenins.

Demés del senyor Civera (Maria Bonshoms), esmentàvem el senyor Sanxo Ferrerons (Laura Brunet).

Podem, encara, esmentar-ne un altre: un poeta que anys enrera collaborava assiduament a *L'Estiuada* de Sant Hilari.

Signava Maria de Solterra. En les seves poesies parlava del goig de la maternitat i d'altres temes sentimentals semblants.

Era el vicari del poble.

"Oh quin bon eco!"

No ens referim a la composició de Roland de Lassus que tants aplaudiments ha conquistat al fantàstic Palau de la Música Catalana. Aquest eco és bo, però és més modest. Es limita a reproduir un petit anunci de *La Vanguardia* que diu:

«*Jove catòlic* s'ofereix tarda o nit qualsevol treball. El menys possible tracte amb diferent sexe. Escriure *Vanguardia* 9131.»

Oh quin bon eco sentir en aquesta època del jazz, les faldilles curtes, els mallots a les platges, la promiscuïtat dels esports, una veu candorosa que s'ofereix per qualsevol treball, que no té por de qualsevol feina amb la condició d'evitar contactes que puguin induir a temptació!

¿Haurà ressucitat el cast Josep, la víctima de la muller de Putifar? Per ventura tornaríem...

Una veu amiga ens diu: No us alarmeu: persona ben informada creu saber de bona tinta que l'oferent és una personalitat distingida de la literatura blanca, conegut o coneguda per Maria Bonshoms i també per Joan Montaner.

Ai les meves amigues, les rosses!

Un company de redacció diu:

— Realment, això té aire *civerià*.

Joan Casanovas, felicitat

L'altre dia alguns diaris barcelonins varen publicar la següent notícia: «Demà sortirà el llibre *La meva fugida dels Ploms*, original de Joan Casanovas.»

L'ex-diputat provincial per Vilafranca, que resideix fa algun temps a París, rebé diverses lletres d'amics seus felicitant-lo per la seva activitat literària. En Joan Casanovas, però, s'ha prestat a notificar-nos que *La meva fugida dels Ploms* és una historieta de l'aventurer Casanova...

Sembla que no és pas la primera vegada que es fa confusió entre el cèlebre aventurer i l'ex-diputat provincial.

"La Nau" a les escoles primàries

Hi ha un diari a Barcelona, predestinat a ésser designat dintre de poc, de text obligatori en les escoles primàries.

Aquest diari és *La Nau*. Aquest honor caldrà deure'l al seu director esportiu, el nostre estimat amic En Josep Sunyol.

En Sunyol ha entrat en el camp esportiu, a la manera del cavalls sicilians, i quan veu alguna cosa que no llaura dret, se sent de seguida com una mena de punxada al fetge, punxada que no se li'n va si no pot posar a la picota al culpable des de les pàgines de *La Nau*. Cal però que tothom s'hi fixi bé, i aleshores quan parla del malfactor, li parteix el nom i cognom en síllabes.

A Irún, en un partit del Barcelona, l'àrbitre Ezequiel Montero es va vendre als adversaris. D'aquell dia ençà, *La Nau* quan ha de parlar d'aquest senyor, posa: E-ze-qui-el Mon-te-ro.

Més tard, un altre àrbitre, Saracho, també en va fer una de no gaire neta. *La Nau*, cada vegada que l'ha d'anomenar, escriu: Sa-ra-cho.

L'Atlètic de Sabadell, club de futbol de la ciutat vallesana, n'ha fet una de molt grossa. *La Nau* posa: At-lè-tic de Sa-ba-dell.

Al present hi ha ja tants tabús en el camp esportiu, que més de mitja pàgina d'esport de *La Nau* surt completament sillabejada. Esperem per a major aprofitament dels infants que han d'aprendre a sillabejar, que sigui declarat *tabú* el senyor En-ric Se-rrama-le-ra i el jugador basc I-ru-re-ta-go-ye-na (Ki-ri-ki).

La lectura de la pàgina d'esports de *La Nau* podrà posar-se aleshores als estudis de primeres lletres, entremig del Narro i el Fleury de caràcter obligatori.

I aquells vailets, com uns mil-homes, amb un elàstic de beta i les calces apedaçades, que vulguin presumir davant dels companys, faran, amb orgull:

— Que et penses que encara passo el Narro? Ja fa dos dies que passo *La Nau*.

Una anècdota d'En Quico

Aquest Quico no és altre que el distingit pintor Francesc Vayreda, el qual acaba de morir amb gran recança de tots.

Era el capvespre d'un dia de festa, en un dels més concorreguts passeigs d'Olot. El qui fou nostre amic es passejava amb alguns companys i algunes senyoretes; la conversa s'havia afinat gradualment cap a un sentit si és no és perillosa, es parlava, per dir-ho d'una vegada, de roba interior.

Tothom hi deia la seva: qui preferia el gènere de punt, altres la seda, i fins algú va atrevir-se a parlar de randes més o menys vistoses. El Quico feia estona que no deia res; per fi una de les senyoretes va adreçar-se-li resoltament i li demanà amb aire imperiós:

— I vostè, Vayreda, com va *per dins...*?

En Vayreda respongué:

— Qui... jo? Jo, per dins vaig despullat.

El rectorat de Mossèn Griera

S'assegura que Mossèn Griera, el més que il·lustre filòleg, ha sollicitat ésser rector del poble espanyol bastit dins el recinte de l'Exposició.

Si la nova resulta certa, com creiem, cal esperar, tot seguit, que Manuel de Montoliu demani la plaça de sagristà.

Un amant dels films "artístics"

Després d'una sessió d'assaig, ja està constituït el Barcelona Film Club i ja ha donat una sessió de veritat. Ja hi ha senyors amb títol de soci fet efectiu metàl·licament.

En una llibreria molt cèntrica, on es rebien adhesions per al B. F. C. (no confondre amb el Barcelona Futbol Club!), un dia es presentà un subjecte, demanà un dependent i, una mica a part, li digué:

— Jo, sap, he vist que s'anava a fundar aquest club de cine i voldria saber les condicions per ser-ne soci i també quina mena de pellícules hi faran. No sé si m'entén. Vull dir si hi veurem pellícules d'aquelles que no s'acostumen a veure a les sales públiques perquè no són pellícules per a tothom, que ni es poden presentar a la censura cinematogràfica, però que tenen un interès artístic, per a un públic limitat, és clar, i de persones grans. No sé si em faig entendre...

Desgraciadament per a ell, l'havien entès massa i el dependent no tingué altre remei que desenganyar-lo. D'haver sucoeit l'escena en un altre lloc, l'acabament de la conversa hauria hagut d'ésser:

— No, pellícules d'aquestes no en faran. Però si vol unes postals de nus artístics que tenim a la rebotiga...

La veu de la senyora Zúffoli

Eugènia Zúffoli, la «vedette» de revista, és, com tothom sap, una senyora extraordinàriament bonica. Dissortadament, però, fa un quant temps que sembla que les seves aptituds artístiques no estan pas absolutament al mateix nivell que la seva bellesa.

Ara, Eugènia Zúffoli treballa al Principal Palace. L'altra nit va sortir amb un vestit vermell i es va posar a cantar «París», el famós couplet d'En Padilla. És a dir, creiem que el va cantar, perquè, francament, des d'allà on sèiem no el vàrem pas sentir.

En acabar el couplet, la senyora Zúffoli, amb un gest de la mà, aturà els possibles aplaudiments. S'avançà fins a la bateria i digué al públic:

— *Señores, suplico su benevolencia. Esta tarde he trabajado normalmente. Pero esta noche, al salir al escenario, en este momento preciso, me he dado cuenta de que no estaba bien de voz...*

Un espectador hi féu el següent comentari:

— Fins avui no se n'ha adonat? Mare de Déu, i com bada aquesta senyora! Jo ja fal almenys mig any que ho sabia...!

(c) Ministerio de Cultura 2006

El plec professional

El conegut joier Rogeli Roca, jove com és, ja ha agafat el plec professional, i amb una certa gràcia.

Per un banquer els homes són butxaques i per un metge són casos. En Roca, quan va al Liceu o de passeig amb els amics i algun d'ells li senyala una dona guapa, sol mirar-la amb els ulls mig clucs, i diu tot seguit:

— Deu mil pessetes.

El cop d'ull professional li ha permès repassar d'una llambregada totes les joies de la senyora i fixar-ne un preu enraonat. Així és que els amics, tot fent tabola, en lloc de cridar-li l'atenció sobre una bellesa que passa, li diuen:

— Roca; taxa'm aquesta senyora.

El senyor Cambó es fa vell

Sobre l'article del senyor Cambó contra el futbol vàrem sentir el següent diàleg:

— Has llegit l'article d'En Cambó?

— Sí.

— I què et sembla?

— Home, què et diré jo... Em sembla que En Cambó es fa vell.

— Potser tens raó. Realment aquelles idees no són idees de jove.

— Potser és un punt de vista de «vedette» retirada contra les noves «vedettes» actuals, contra els que acaparen la popularitat, encara que siguin futbolistes. Si no és això, realment deu ser cosa de l'edat...

Aclariment lingüístic

En un *Aperitiu* d'En Sagarra aparegué un verb que féu rodar el cap a algun lector. Hi hagué qui provà de trobar-lo als diccionaris d'En Fabra i d'En Vallès; algun altre, més erudit, arribà a consultar el Labèrnia i l'Aguiló. Tot fou endebades. Val le pena, doncs, de fer una petita explicació; del contrari, hom podria pensar que escrivim en aquell català (?) del temps del noucentisme.

Quan Josep Carner, excellent poeta i excellent catòlic, llegia una certa mena d'articles, el seu judici era: «Això rucabadeja»; si la cosa anava més forta: «Això ramonrucabadeja», i, per indicar el súmmum, ja calia citar el nom i els dos cognoms de l'afortunat escriptor: «Això ramonrucabadocomermeja».

I diem afortunat al polemista Rucabado perquè aquests tres verbs qui sap si s'incorporaran als diccionaris, talment com en anglès, des que Boswell escriví una biografia panegírica del Dr. Johnson, ha restat el verb que podríem traduir per «boswellitzar» per assenyalar els elogis purs, així és, sense ni la més lleu ombra d'opjecció. I, per un procés semblant, Ramon Rucabado i Comerma pot arribar a veure eternitzat el seu nom sense por i sense taca.

La geografia per les redaccions

La guerra gran ha produït un trastorn tan important en la geografia europea, que aquells que de 1914 ençà no s'han mirat cap mapa modern, es troben en un compromís si els pregunten, per exemple, quina és la capital de la Lituània i quins són els límits geogràfics de la Iugoslàvia.

Però hi ha planxes que no poden justificar-se amb el trasbals de fronteres de la gran guerra, sinó que demostren que el que les comet ja badava abans de l'any 1914.

Un exemple és aquella obsessió del *Paquito* Aguirre al *Dia Gràfico* que cada vegada que veu un telegrama que comença «La *Westminster Gazzette* diu que, etcètera, etc.», l'encapçala amb aquest títol: «Lo que dice un periódico alemán».

Seixanta vuit anys

En Santiago Rossinyol va fer dilluns passat 68 anys. 68! I l'home segueix fent la seva vida de nit, tan distreta i amable de sempre. Ara ha canviat de beguda. Ja no beu alcohol. Rossinyol és d'aquests homes que podria mol bé anar als Estats Units perquè no el destorbaria per res la llei seca. Pren xocolata, lleteta i gràcies.

— No tinc cap mena de por de fer anys. Una gitana em va dir, fa quinze o vint anys, que em moriria als noranta. Encara me'n queden. No em sap pas greu saber que he de morir als noranta, el que em sap greu és lo malament que passaré els 89! Això de saber que a l'altre any m'haig de morir no em distreurà gaire.

Quants en té?

Per a tothom és interessant saber l'edat de les dones. Tothom voldria saber l'edat de la senyora Maria Morera, de la Conxa Supervia, de la senyoreta Isabel Llorach o de Raquel Meller. Però això és un misteri, i no cal dir-lo. Cal ésser galants.

Però la gent també voldria saber l'edat d'Enric Borràs. El gran actor, cada dia més jove, no diu a ningú l'edat que té. És més, per a evitar que se sàpiga, ni l'Enciclopèdia Espasa ho diu: Assenyala només que va néixer a Badalona, però no diu la data.

Hom, però, ha pogut esbrinar-ho, gràcies a En Rossinyol, que sense voler va deixar-ho anar l'altra nit al quarto d'En Santpere:

— En Borràs, ara té 67 anys... En té un menys que jo...

— 67! No pot ésser! Està molt ben conservat!

— Ja ho crec.

— És molt jove!

— Mirin si és jove — digué algú — que encara no ha tingut temps de canviar de repertori. Encara som a *Terra baixa* i a *El místic*...

Un reportatge gairebé indiscret

Conèixer el senyor Irusta, cavaller argentí i cantador de tangos, vol dir, ben entès, conèixer els senyors Fugazot i Demare, tan cavallers, tan argentins i tan especialistes del tango com el primer. Jo vaig conèixer aquests personatges en una ocasió una mica especial, que crec que val la pena de contar.

Feia poc que havien arribat a Barcelona i la seva fama tot just començava a fer-se. Eren aquells temps en què el nostre amic Joaquim Ventalló, admirador vergonyant, els anava a escoltar d'amagatotis al Principal Palace i que l'Alexandre Plana es començava a entendrir, discòfilament parlant, amb les produccions dels argentins. Doncs bé: una nit, més ben dit, una matinada, un company nostre va organitzar una reunió al seu taller-estudi a base dels tres «criollos». Hi vàrem assistir junt amb alguns amics i algunes amigues. En Demare es va asseure al piano... Ni mai que ho hagués fet! A les primeres notes del primer tango, aquests sentimentalassos que són l'Irusta i En Fugazot varen rompre a plorar com unes magdalenes.

— ¡*No podemos cantar, no podemos cantar...*! — deien —. ¡*Eso nos recuerda tantas cosas*!

Un Irusta

Però, tanmateix, varen cantar. Les seves lamentacions sortien entremig de dos regalims de llàgrimes, que els enquadraven la boca. Mai el tango ha estat més tango. De tant en tant, un dels dos cantadors, per rigorós torn, anava a plorar una mica a l'habitació del costat.

— ¡*No puedo más, no puedo más*! — confessava.

Les senyores assistents a la reunió acabaren també per solidaritzar-se activament al desconsol general. Encara sembla que les vegi eixugant amb uns preciosos mocadorets de seda les llàgrimes dels argentins. Entre tangos i plors, però, la cosa va anar tirant endavant. La broma es va acabar a dos quarts de vuit del matí.

Aquella famosa sessió em va proporcionar una idea bastant precisa sobre el tango.

* * *

Després he sentit moltíssimes vegades la trinitat argentina i la seva orquestra. Es pot dir que he seguit pas a pas totes les facetes de la seva conquesta de Barcelona. A l'estiu, quan ells anaren a donar un tomb per Espanya, els discos em portaren la seva veu per totes les platges de la Costa Brava. A Barcelona ens hem tornat a trobar, i he pogut apreciar com les cançons i les «toilettes» ripolinades dels Irusta, Fugazot i Demare, seguien fent estralls. Tot de broma en broma, ja fa un any que no es mouen dels voltants de la Rambla. Són ja gairebé barcelonins i no m'estranyaria que acabessin fent-se socis del Niu Guerrer. S'han publicat mil fullets sobre les seves cançons, la seva vida i miracles. Totes les noies de nit han sospirat un moment per les seves mirades i totes les noies de dia han cantat les seves cançons.

Dic tot això perquè el lector comprengui que una interviu amb l'Irusta, encara que sigui publicada en un setmanari tan important com MIRADOR, és perfectament justificada. Parlar amb tots tres alhora resultava una mica complicat i oferia al modestíssim repòrter una sèrie de dificultats d'ordre tècnic. És per això que hem triat l'Irusta sol. Per altra banda, potser és el més significat de tots tres.

* * *

El trobem...

Bé, siguem francs: això d'«el trobem» és un dir. Primerament, si volem seguir un rigorós torn de veritat, hauríem d'explicar les bandes on no el trobem. Ha bastat tan sols que se'ns acudís fer-li una interviu per què l'Irusta se'ns fes fonedís com per art d'encantament. És un xicot que abans ens el topàvem quinze vegades cada dia, i ara, quan els nostres passos anaven guiats per un noble sentit professional, no el trobem ni a l'Edén, ni a casa seva, ni al Trink-Halle... Sempre feia cinc minuts que acabava de sortir. Finalment, però, després d'un sens fi de passos, hem aconsegut superar aquests terribles cinc minuts.

El trobem, doncs, assegut a la terrassa d'un cafè del carrer Nou. Acaba d'arribar de Granollers, on, amb els seus companys, havia anat a entusiasmar els compatricis d'En Manuel Fontdevila. Mentre parlem amb ell, Fugazot i un senyoràs que té una cara de representant que esgarrifa, fan números en una llibreta. Són els comptes de Granollers.

La cosa que s'assembla més amb l'Irusta són les fotografies de l'Irusta mateix. No ho diem per fer broma, sinó per establir en poques ratlles una remarca profunda i transcendental. Irusta és tan extraordinàriament fotogènic, que hi ha moments en què, estranyament suggestionats, no sabeu si parleu amb un home o bé amb una postal. No m'estranyaria gens que algun dia un senyor una mica distret li posés una adreça a l'esquena, li enganxés un segell a l'espatlla i intentés tirar-lo al correu.

— Amic Irusta — li diem —, ara com aquell qui res, farem una interviu.

— Una interviu?

Capítol formulari de protestes i d'excuses. Segueix la interviu:

— A què atribuïu l'èxit enorme que heu obtingut a Barcelona?

— Si voleu que us sigui franc, fa de mai dir. El més probable, però, és que la gent haurà trobat que ho fèiem bé.

— No és una explicació suficient, ens sembla. Per aquí ha passat En Gardel i les orquestres Bianco Bachicha i Càtulo Castillo, que no són pas dolents, i, no obstant, no han tingut ni de bon tros, un èxit semblant al vostre...

— Les seves raons tindrà el públic.

— Evidentment, però voleu dir que el vostre «succès» no és un cas, per dir-ho així, artístic-sentimental?

— Sentimental? No us entenc.

En aquest moment passen pel nostre davant dues senyoretes. Són unes flors del mal d'aire ingenu. Tota la perversió se'ls acaba en el negre dels ulls, el vermell dels llavis i el rosa de les galtes. Es miren el cantor argentí, i una d'elles diu:

— Mira: és l'Irusta. Que «guapo»!

— Veieu? — afegim nosaltres —. Volem dir «això»...

Irusta somriu una mica, es passa la mà pels cabells curosament ondulats, i no contesta res.

— És que — continuem — es conten coses fabuloses de vosaltres, referent a «conquistes».

— Home, no us diré que no, però sempre s'exagera...

— Bé, bé, no fugiu d'estudi. Hom precisa molt. Es parlen d'uns casos de passió extraordinaris, completament inhabituals en els costums galants del país...

Irusta torna a somriure amb aire evasiu.

— Es fa el que es pot, però ja us ho he dit; sempre s'exagera.

— Parlarem d'una altra cosa — proposem —. Hi ha moments en què un arriba a creure que el públic de Barcelona està especialment dotat per assimilar les qualitats del tango. No ho creieu així?

— Hi ha alguna cosa d'això. Ni a Madrid, ni a València, ni al Nord d'Espanya, el tango és tan estimat com aquí.

— Ni a Buenos Aires, potser.

— No diré tant. Però és que el tango és una cosa perfecta en el sentit de reunir tots els trucs i tots els efectes que van de dret a la sentimentalitat popular.

— Però, per què precisament a Barcelona això ha d'ésser més remarcable?

— Què sé jo, pobre de mi! Això més aviat us ho podeu explicar vós, que sou del país.

— Oh, ja us ho diré; és que cada dia l'entenc menys aquest país.

— Aleshores...

— Veiam. Una altra cosa. Aproximadament quants tangos suposeu que heu cantat vós a Barcelona?

— Caram, que és difícil de precisar això! Per altra banda, el que estem fent és una interviu o un examen d'aritmètica?

Es veu que, de moment, és un examen d'aritmètica, perquè treiem pluma, paper, i ens posem a fer sumes, restes i divisions com uns desesperats. Resultat aproximat del càlcul:

L'Irusta ha cantat a Barcelona uns 7,500 tangos. Suposant que cada tango duri uns set minuts i suposant també que tota aquesta feina l'hagués tinguda de fer tota d'una tirada, sense reposar un moment, resulta que l'Irusta s'hauria de passar 125 hores, o sigui cinc dies i cinc hores seguits bo i cantant aires argentins.

Després d'aquest esforç d'imaginació quedem una mica fadigats i bevem un glopet de cervesa. Després, reprenem el diàleg.

— Una altra remarca curiosa — diem — és que, pel que hem pogut observar, el tango emociona molt més les senyoretes, com us ho diré jo?, les senyoretes de nit que no pas les de dia.

— És natural — respon l'Irusta —. Per aquestes dones, el tango és una cosa molt més acostada a llur sensibilitat. Quantes n'hi ha que hauran trobat la seva biografia en la lletra d'un tango!

— Us agraden a vós els tangos?

— Quina pregunta! Està clar que m'agraden...

— Per què?

— Per què? Què us diré jo! Perquè sí... És com si us preguntés a vós per què us agrada la cervesa...

— Això és una altra cosa. Aquí, el personatge sou vós i jo el que fa la interviu. Si jo fos prou famós perquè em fessin intervius, probablement sabria contestar per què m'agrada la cervesa... Ara, no paga el tret d'encaparrar-s'hi. No són temes de conversa per a la intimitat.

L'Irusta consulta el rellotge, es posa el barret:

— I si pleguéssim? — diu.

— Pleguem.

I, està clar: pleguem.

JOSEP MARIA PLANAS

L'APERITIU

Amsterdam. — Aquell aperitiu era absolutament baix de sostre; el cafè era tot de fustes oloroses pintades de greix. Una decoració massissa i feixuga de fetge endurit, amb la punta del pintoresc — la pipa, l'esclop i la vela — que es respira dintre l'aire dels ports holandesos. Teníem els ulls plens de taronja estripat, de boira metàl·lica, una boira com de níquel, i aquelles taques blanc pur de les gavines, que volten els molls que segueixen la ratlla dels canals com una pluja de peònies que mai acaben de caure. El carrer on estava situat el cafè era un de tants, en el barri del port. Estret i irregular, feia amb els altres carrers de la vora, una cosa viva com els nervis de la mà.

Era un carrer una mica de misèria, i un bon tros de tràfec i de prostíbul. La pinzellada colonial que irritava el nas amb una olor de pebre dels més fins. En els entresols es veia la parada de les dones. Vivien assegudes darrera d'un vidre, i tenien alguna cosa de peix tropical o de madrèpora en un *aquarium* perfectament científic. L'*aquarium* d'Hamburg, per exemple. Entre aquestes dones hi havia rostres oceànics, cares de Sumatra, de Borneo, de Taiti, veritables Gauguins. Pòmuls de color de dàtil, de ciment Portland, de mel rància... Un silenci solemne, unes cigarretes als llavis, uns quimonos sense cap mena de concessió...

Des de la nostra taula es veien els venedors de peix ambulants. Pescadors autèntics d'espatlles de gorilla, estripaven, salaven, collen el peix, o bo i cru passava del carretó a les dents d'un transeünt injectat. Amb una precisió d'ungles arranjaven els famosos *rollmops* amb un escuradents, una fulla de donzell i tres grans de comí.

L'aperitiu era en una gran copa cònica, plena fins dalt de gin pur. Amb el temps d'acabar la meva copa, el meu company n'havia begut cinc. Un home que pesava cent cinquanta quilos, amb una redingota, i un barret de copa que tocava el sostre del cafè. Aquest cavaller reia com una criatura, un moment els seus ulls varen fer una contracció especial, com si dues aranyetes invisibles se li haguessin arrapat en el blau de les nines. Era simplement que pel carrer passava una noia de tretze anys a cavall d'una bicicleta flamant. Una noia grassa, de cabell groc, amb unes cames d'acròbata, amb unes mitges gruixudes de llana blanca...

* * *

Toledo. — La una del migdia, la plaça de Zocodover i el mes de maig. El cafè tenia al sostre i a les parets, una insultant quincalleria oriental. Sobretot un excés de llum. Un sol que tallava els parpres, que feia sortir grans a les puntes dels nervis. Era la primera vegada que jo havia anat a Toledo, tenia el cor cansat i les cames desfetes, de tants escuts imperials, de tanta magnificència, de tantes pujades i baixades. En aquell moment avorria amb tota l'ànima la literatura que s'havia fet de Toledo; l'adorable Maurice Barrès — un dels escriptors més estimats — em semblava un vulgar venedor de regalèssia. Toledo, i sobretot aquell cafè, resultaven irrespirables.

El públic estava format per estudiants de l'Acadèmia i oficials de l'exèrcit. Els meus companys de viatge eren dos joves singulars que lligaven del tot amb aquella grassa ibèrica inconfortable. L'un dels dos va morir ja fa temps, tuberculós, a Navalcarnero. Era dels homes més intel·ligents i més originals que mai he conegut. El cos d'aquest xicot semblava que l'haguessin premsat entre les fulles d'un llibre immens, tenia vint-i-dos anys i ja vivia dissecat; si alguna cosa era igual que la cara d'un cavall, tenia de ser fatalment la cara d'aquell xicot. L'altre company era un músic menut, negre i biliós, amb intermitències d'un sentimentalisme de lliris tendres. Duia una boina i una bufanda com una flassada, de color de frare caputxí; aquelles bufandes que porten els marxants de porcs d'Extremadura. La duia sempre, encara que fes una calor asfixiant. Els meus dos companys xerraven amb una ferocitat aclaparadora, es feien mútues confidències, constataven fets observats personalment, i el tema no es movia d'allò que podríem dir-ne malalties secretes.

Jo callava com un mort, xuclant l'aperitiu; una copa de xerès sec amb tres gotes de bitter.

Han passat uns quants anys d'aquest meu viatge a Toledo, però sempre que veig reproduït en alguna banda aquell famós quadro del Greco amb tot d'aristòcrates famolencs i espiritualíssims que es miren un gran aristòcrata mort, fatalment em ve a la memòria, el cafè de la plaça de Zocodover, el rostre de cavall, la bufanda torrada i la conversa sense pudor, com tot de vidrets que se'm fiquessin a les orelles.

* * *

La Villette. — Davant del mercat dels Escorxadors, «Le Cochon d'or», «Dagorno», amb unes terrasses petites, aprofitades: unes cadires lluents de tant seure-hi, una grisor sense ni una remica de caràcter. És el tros de París més inhumà. Per anar a aquests indrets de la Villette, passeu per un París que ha perdut tot el color de vi de Borgonya. Aquests carrerassos atrotinats i llargs són com un somni de carbonissa. Penseu en els grans carrers de cases negres, de xemeneies indecents que trobeu en una ciutat industrial alemanya, com Plauen, com Chemnitz, sou positivament lluny de París.

La boira s'embruta cada vegada més; quatre herbes arrapadisses de suburbi llepen els peus d'una fàbrica; hi ha reguerots d'oli mineral i sobretot aquell fanguet espès, aquella mena de «chewinggum» impossible que s'enganxa pertot arreu.

Madame V. és una ex-«vedette» de color de rosa que ha volgut venir a aquesta terrassa perquè afirma que hi donen el millor «Noilly sec» de França. Però això és una excusa; Madame V. li consta positivament que «Chez Dagorno» es menja el millor entrecôte de París. L'aperitiu és per dissimular. El «Noilly sec» és exactament igual que a altres bandes, potser i tot en destapar l'ampolla hi han fet una mica de trampa. Madame V. diu coses delicadíssimes a propòsit del vermut marsellès, però els seus ulls es fonen, perquè pensa en aquella cambrera *auvergnate* que li servirà tota una catedral de carn a la brasa que al moment d'apuntar-hi el ganivet deixarà fluir la sang del bou més optimista de la terra.

* * *

Stadt-Park. — Aquest aperitiu de Stadt-Park era el més concentrat i el menys rialler de la meva vida. Tot el barri a mig fer, les parets mitgeres pintades de quitrà, les façanes de les cases noves pintades de taronja, i una barreja lúbrica de sàtirs i nimfes de ciment armat gelant-se de fred en els balcons i fent companyia a una llebre penjada per una pota que s'hi estava dies i dies com en una nevera. En alguna façana es podien comptar un centenar de llebres. Els alemanys estimen sobretot l'esquena de la llebre que sigui passada i faci una certa olor, cuita al forn i acompanyada d'un puré de castanyes.

L'aperitiu era a casa Herr Tietz, un restaurant on anava a menjar cada dia completament sol. Prenia la meva copa de «snaps», una barreja d'aiguarràs i sucre que servia per fer passar el fred. A aquella època a Berlín les begudes eren d'una impúdica falsificació. Hi havia de tot, però no es podia beure res. La copa de «snaps», mal per mal, tenia una dolenteria més descarada.

Herr Tietz es passejava davant meu amb un jaqué i un coll de llauna, refilant-se les puntes del bigoti. Venien mitja dotzena de jueus amb el cabell mig rapat, i un bigotet com una taca de carbó, que es menjaven la truita amb confitura tot llegint el *B. Z. am Mittag*.

Davant nostre el parc era ple de neu violada. Feia poc que se n'acabava d'anar la professó de xicotes i xicots que es dedicaven a un esport d'hivern barroer i confusionari.

Jo procurava arribar-hi tard, quan els jueus s'acabaven la truita, quan el parc dormia del tot. Aquell silenci de mort que donen els arbres carregats de neu es filtrava dintre la copa del meu aperitiu, i acabava de treure'm la mica de gana que duia. Aleshores menjava una costella de porc, per complaure a Herr Tietz, o potser perquè el seu coll de llauna no perdés la seva diplomàtica majestat i del seu jaqué no fugís aquell aire de nou de trinca.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

— Escolta, papà, que no hi ha un patró dels skiadors?

— Sí, Sant Moritz.

(*Schweiz. Ill.*)

Personal per a festes mundanes

Regirant col·leccions de diaris del segle passat, es troben coses molt curioses. El diari parisenc *Le Figaro* publicà en 1856 el divertit anunci següent:

«*Senyor*:

»Permeteu-me que us doni el preu del personal, gairebé indispensable, amb què acostumo a proveir els meus clients per a les festes elegants, como ho serà, sens dubte, la vostra:

»Un «groom» de 6 peus 1 polzada de talla, guarnit amb botons i plomes: 25 francs.

»Un mestre de cerimònies, veu clara, repetint sense la més petita incorrecció els noms més russos i més alemanys: 19 francs.

»El mateix, però amb cadena d'argent controlat: 23 fracs.

»Un general polonès, en uniforme: 9 francs.

»El mateix, empolainat, condecorat i parlant una mica la seva llengua: 14 francs.»

Avui dia s'han triplicat les tarifes i han modernitzat el servei. En comptes d'un general polonès s'ofereix, per exemple, un príncep rus o un general afganès.

GRAVATS TIPOGRÀFICS ✦ BADAL I CAMATS ✦ París, 201. Telèfon 74071

(c) Ministerio de Cultura 2006

L'errada de Jaume I segons Francesc Cambó

En un excellent número extraordinari que ha publicat el periòdic de Montblanc *Aires de la Conca*, hi ha un article de Francesc Cambó, que comença citant el meu nom i copiant una frase meva sobre Jaume I. «Rovira i Virgili — diu Cambó — elogia el gran Rei En Jaume pel seu gest cedint al Rei de Castella el Regne de Múrcia.» La frase meva que ell reprodueix és aquesta: «L'alt Rei tingué la intuïció que no era aquell el camí de Catalunya. El camí de Catalunya era i és el de la mar, el d'Orient, el de la Grècia antiga.» Francesc Cambó creu, al contrari, «que la gesta del Rei En Jaume que inspirà a Rovira aquest càlid elogi — que és tot un programa! — fora l'errada més fonamental de la seva política.» I afegeix: «Crec jo que en aquell moment fou donada a la política catalana una direcció que havia de dur, fatalment, totes les conseqüències que després vingueren.»

Francesc Cambó ens invita, de fet, a un ample debat històric sobre la política de Jaume I, o més ben dit, sobre la política d'expansió dels comtes i comtes-reis del casal de Barcelona. Aquest tema, interessantíssim, és molt vast, i avui no podré fer ací altra cosa que precisar el sentit de la meva allulida frase i mostrar les bases insegures i els errors històrics que conté el comentari de la pàgina de Cambó.

La pàgina, hem dit: Es tracta, en efecte, no pas d'un article escrit per a *Aires de la Conca* (com pot creure la forma en que el text apareix publicat), sinó d'un breu fragment d'un llibre, inèdit fins ara, que té escrit l'illustre polític regionalista.

Conec el text complet d'aquesta obra, en la qual hi ha repetides allusions a les meves tesis i els meus llibres. Cambó situa el debat a una noble alçada, i em cal agrair-li els termes amb què jutja la meva obra de publicista. No he contestat abans les allusions de Cambó precisament perquè es tracta d'un llibre no imprès, que només coneixen comptades persones. No seria correcte de contestar públicament un llibre que no ha arribat al públic. Però és natural que contesti des d'ara les afirmacions contingudes en el fragment que *Aires de la Conca* ha donat a conèixer. Ho farem en uns quants articles successius.

* * *

Primer de tot, he de precisar l'abast de la meva frase sobre la intuïció que tingué Jaume I dels camins de l'expansió catalana. I llegint la pàgina de Cambó, un hom es creuria que jo sóc un panegirista de Jaume I, un entusiasta partidari de la seva política. I no sóc res d'això. Aquella frase és extreta del meu llibre *El Nacionalismo Catalán*, publicat l'any 1917. Si Cambó hagués llegit el capítol sobre Jaume I que figura en el volum IV de la meva *Història de Catalunya*, publicat temps ha, hauria vist que m'abstinc de fer elogis càlids de l'alt rei, i que jutjo objectivament i sense cap entusiasme el cas de Múrcia. Considero impolítica le generositat que en aquell cas i en altres mostrà el Conqueridor en l'últim terç de la seva vida, fins al punt que parlo de «símptomes d'incapacitat». I no parlo de «repapieg», perquè el mot em sembla massa vulgar i irrespetuós. Jaume el Conqueridor, que fins a les darreries de la seva llarga vida tingué picants aventures amoroses, no conservà tant de temps la puixança mental i la lucidítat d'esperit.

Quan jo, abans de fer un estudi directe i analític de la nostra història, remarcava la intuïció de Jaume I en posar un límit a l'expansió peninsular, no assenyalava cap programa, ni en tot ni en part, al revés del que m'atribueix Cambó. No feia sinó una constatació històrica. La meva frase és certament càlida; però l'elogi no ho és pas.

* * *

Francesc Cambó, com tots els qui censuren durament Jaume I per la cessió de Múrcia a Castella, parteix de premisses incompletes i per tant errònies. Ell va a dir que, havent conquistat els catalans el reialme de Múrcia, el comte-rei el regalà, generós i esplèndid, al rei castellà Alfons X el Savi, que era gendre seu, tancant d'aquesta manera, en un moment decisiu, el camí de l'expansió peninsular i obrint el camí de l'expansió marítima.

Aquesta manera de presentar els fets no respon gens a la veritat històrica. La cessió de Múrcia a Castella, en l'any 1266, no fou purament obra de Jaume I, ni constituí un acte de liberalitat. Cambó no té en territoris peninsulars signa: pel comte-rei compte que en el tractat de repartició dels Alfons I a Cazorla (any 1179), Múrcia era ja adjudicada a Castella, i així es modificà el conveni del temps de Ramon Berenguer IV. Tampoc té en compte que Jaume I, en el tractat d'Almisçra l'any 1244, reconegué així mateix Múrcia com territori destinat a Castella.

La campanya de l'any 1266, que féu caure en poder dels catalans la ciutat de Múrcia i la seva contrada, s'emprengué a petició d'Alfons X de Castella, que tenia aquell territori com a tributari, i que es trobava amenaçat per la revolta dels sarraïns murcians i andalusos. Fou una intervenció del nostre monarca en terres d'altri, feta a petició del monarca castellà. ¿Volia Cambó que Jaume I, després d'ésser cridat a Múrcia pel seu gendre, se li quedés aquell reialme? El cas no hauria estat pas nou, puix que els homes d'aquell temps adoptaven sovint una política reialista i sense escrúpols. És veritat que Jaume I podia fer-se pagar a bon preu el servei que feia a Alfons el Savi, i és políticament censurable que no ho hagués exigit. Però censurar-li que no s'hagués apropiat el reialme, ho trobo una mica fort.

Tinc el convenciment que els judicis que en aquest punt Cambó expressa, són fills d'una insuficient coneixença d'aquell període històric. Les dades de la història de manual, forçosament molt simplificades, porten a greus errors quan un hom les fa servir de base als judicis sobre les figures històriques i sobre els fets passats.

A. ROVIRA I VIRGILI

L'HOMENATGE A CARLES CAPDEVILA

A la Maison Dorée fou dedicat diumenge al vespre un àpat d'homenatge al nostre amic i company En Carles Capdevila, home que a les ja múltiples activitats en què es desplega, fent que donin llur fruit les seves dots corresponentment múltiples, ha afegit ara la de Director artístic del Teatre de Novetats, càrrec pel qual ha estat nomenat per la propietat i empresa del teatre català del carrer de Casp.

En Carles Capdevila, traductor de Shakespeare i Bernard Shaw, autor teatral, actor, crític d'art, bon periodista — que és dir molt en un país com aquest —, impressor, ara director artístic de Novetats, és un d'aquells homes que no poden tenir enemics, perquè davant d'un *gentleman* l'enemistat no és possible, i entorn d'un *gentleman* només pot respirar-se cordialitat i companyonatge; que en aquests casos gairebé pot dir-se que el que se sent enemic d'un home així, si no és encara una mala persona, hi tira.

Per això entorn de Carles Capdevila, a la sala de banquets de la Maison Dorée, s'aplegaren a la vora d'una setantena de bons amics, a festejar amb ell aquest persistent reconeixement que se li va fer dels seus mèrits.

A la presidència, al costat d'En Capdevila, Pere Corominas i Amadeu Vives, Pompeu Fabra i Pous i Pagès. I en les taules allargades que partien de la presidencial, homes de teatre, poetes, novellistes, pintors, escultors, periodistes, arquitectes, editors, homes de les arts i de les lletres, tots a partir-se la crema de gallina, el llenguado al gratin i el filet de bou, a més a més del pa i el vi, amb l'homenatjat.

Hi ha banquets que se celebren per commemorar el triomf de l'amfitrió. Generalment ha estat un triomf sorollós, a les taules o a les llibreries, i l'àpat té aleshores un ambient càlid de ressò d'aplaudiments. Dintre el clos on els amics festegen l'homenatjat, arriba del carrer com una fressa del poble, que hi vol ésser present.

L'àpat a Carles Capdevila no ha estat per commemorar victòries d'apoteosis espectaculars ni per fer recompte de les corones de llorer rebudes en mig dels clams de les multituds entusiasmades. Ha estat l'homenatge fet amb tot el cor per la nostra gent més representativa dins els valors de la Catalunya actual, a aquest treballador excellent, enamorat de l'art de la feina de cada dia — com digué ell mateix — que en la gran diversitat de la seva actuació posa tot el seu cor, que és molt gran, amb una gran passió d'enamorat. I això, que no s'adiu amb la pompa del triomf esclatant, es va traduir, però, en la vetlla de l'homenatge a Carles Capdevila, en un escalf cordialíssim que emplenava tot l'ambient de la sala de la Maison Dorée.

Per molts anys.

ELS POLVOS ESTOMACALS DEL JESUITA
CURAN
les enfermetats del Estomac

Francès, Alemany, Anglès, Italià, Rus i Esperanto

Per a estudiar-los, qualsevol mètodo o professor va bé. Però per a apendre de parlar-los bé i fàcilment, només el **LINGUAPHONE** us pot donar resultats positius usant-lo a casa mateix. Demaneu prospecte gratis per mitjà del cupó d'aquest anunci

LINGUAPHONE

THE LINGUAPHONE INSTITUTE
VALÈNCIA 245. - BARCELONA
Nom .....
Carrer .....
Ciutat .....

FINESTRA OBERTA

Consellers oficiosos

—Ja podeu tenir compte! Hi ha molta de gent empipada pel vostre darrer MIRADOR.

—I per què?

—Vós direu, home! Les empreneu contra molta gent. Els que ja han rebut estan indignats, però els que temen rebre no n'estan menys. N'hi ha que diuen que feu el MIRADOR en contra d'ells només.

—Això ja és deliri de grandeses.

—Sí, sí, tot el que vulgueu; però heu d'anar amb compte.

—Ja hi anem, ja. Per això només adrecem una lleu allusió al qui mereixia un blasme més sever; una fibladeta al qui en justicia li pertocaria una major agressió.

—Bé, però per què tot això? Que voleu dir que n'hi ha necessitat?

—Home, està clar que sí. Hi ha moltes coses que no rutllen prou bé, i les hem de combatre. Hi ha molts pedants, moltes patums, moltes actituts dobles, molts provincianismes. Bé cal reaccionar una mica contra tot això. No és pas una fulla dominical el que publiquem, sinó un setmanari independent, lliure, destinat a airejar l'ambient del país, a crear un veritable esperit, a fer possibles crítiques i ironies i mordacitats sanitoses que a tot arreu es produeixen. Pobres de nosaltres; i pobre del nostres país, que això no fos possible, que declaréssim intangibles, fins per una crítica benévola, els homes consagrats personatges i les coses consagrades institucions pairals. Si això és prou fort, consent una ironia, una indiscreció, un comentari picant, una intenció entremaliada. I si no és prou fort, val més que caigui.

* * *

—Ara comenceu a fer-ho bé. El darrer MIRADOR comença a tenir to. Ja pegueu a molta gent.

—Home aquest elogi no m'agrada. No us cregueu pas que hagim vingut a agredir ningú.

—Sí, home, sí. Cal pegar molt i a molta gent.

—No us penseu pas que MIRADOR sigui un pamflet.

—Doncs ho hauria d'ésser.

—No és aquesta la nostra intenció. Això no vol dir que no ens agradi un "potin" divertit, i que no convingui una indirecta o un franc atac contra el que creiem noible. Però, per sistema...

—Doncs anireu malament. Sí, home, sí. Cal combatre molta gent i moltes coses. Però no amb la ironia de bon jan que esmerceu ara, sinó amb mala intenció. Si voleu ja us donaré jo dades. Teniu, fins us enviaré els articles fets.

—Està bé. Us els publicarem; però amb la vostra signatura al peu.

—No, això no. Jo no em vull comprometre.

—Ah!

* * *

—Pensava que farieu altra cosa. No està del tot malament, però...

—Però què?

—Una mica prim, ja us diré. Amb la gent que sou, creia que fariéu un periòdic millor.

—No sé pas què voleu!

—Oh, ja ho sé que pel temps que correm no està malament del tot. Però, de totes maneres, el que us deia, poc gruix i poca intenció.

—No oblideu que no hem pensat mai a fer res transcendental, solemnial, doctrinari, sinó un periòdic normal, amb una barreja d'intenció, d'humorisme, d'informació i de crítica. No pretenem fer tremolar cap esfera ni descobrir cap Mediterrània.

—Sí, sí, ja ho comprenc, ja. I en aquest sentit crec que heu reexit. Però, amb els homes i els mitjans que heu reunit, hauríeu de fer més.

—Ho creiem així mateix nosaltres. No cregueu que estem satisfets. Més, em penso que no n'estarem mai. Aquest estat fóra pròxim a la mort. Però si penseu que hem de fer un miracle cada setmana, aneu errat. De miracles no en sabem fer. Es més; els del MIRADOR no hi creiem en miracles.

X. X.

Aquest número ha estat passat per la censura governativa

Els tres Reis també han vingut aquest any. Però l'estrella de Locarno restà introbable.

(*Kladderadatsch*)

En torn de la novel·la catalana

Del premi Crexells i d'altres coses

Apaivagat l'aldarull que mogué la no adjudicació del Premi Crexells, és bona hora per a parlar de la nostra novella. La ira, el despit, les rivalitats i les envegetes que agitaren el nostre petit món literari amb motiu o amb el pretext de la decissió del jurat que havia de fallar el concurs, ja han esbravat llur verinosa fúria. El pòsit de petites passions s'ha solat novament. I damunt del solatge, queden en peu dues posicions extremes.

Els uns, totalment pessimistes, asseguren que no tenim ni podem tenir novella, gènere oposat al nostre temperament social, i que els nostres novellistes estan desposseïts de tota mena de vàlua. I donen com a prova que, en tot un any de producció literària, el jurat del Premi Crexells no hi ha pogut descobrir un sol llibre de contingut novellesc que pogués ésser premiat sense perill de fer un mal paper davant del públic.

Altres més optimistes, més posats a la raó segurament, encara que exagerin una mica, troben en la no adjudicació del Premi Crexells motiu de joia i d'esperança, perquè demostra, a llur entenent, la consciència artística dels nostres escriptors, que no han volgut fer feina improvisada, malgrat la temptatació que podia ésser la forta quantitat oferta en premi. Els que això diuen, preveuen que l'any vinent hi haurà una tan abundosa collita d'excellents novelles, que al jurat del Premi Crexells li costarà més que aquest any de prendre una decissió, per excès d'obres premiables.

* * *

És curiosa la pruïja d'afirmar que estem desposseïts collectivament d'unes determinades aptituds, quan una qualsevol de les branques de la cultura no dóna a casa nostra els fruits que el nostre desig de perfecció voldria.

Em sembla que fou l'excellent amic Francesc Pujols, per tantes altres coses admirable, qui inventà que èrem un poble de lírics i de pintors i que, fora de la pintura i de la lírica, era en va que ens escarraséssim, que no n'encertaríem una. Això en el camp de l'art, perquè en el camp de la filosofia En Pujols sostenté que els catalans estem predestinats a trobar i fer triomfar la veritat, que el món cerca debades fa tants i tants segles, d'ençà del primer home que va preguntar-se el com i el perquè de l'Univers que ens entra per tots els sentits.

La darrera afirmació no la hi contradirem. I no sols no la hi contradirem, sinó que donaríem un dit de la mà perquè li eixís encertat el pronòstic. El que no podem acceptar, ni mai no acceptarem, per més que ens ho jurin i perjurin, és que les aptituds artístiques dels catalans estiguin limitades al conreu de la lírica i de la pintura.

Qui ens ha de fer creure, per exemple, que els catalans no som aptes per a crear un Teatre, si hem creat la cançó del Comte Arnau, d'un dramatisme tan intens i vigorós? Com poden tenir per cert que ens manquen les qualitats necessàries per a produir una novellística forta i nombrosa, si hem donat al món una de les millors novelles medievals conegudes, *Tirant lo Blanc*?

Que no ens hagi sortit encara un Shakespeare, un Molière o un Balzac, no vol dir que la terra catalana no pugui infantar-los el dia que l'ambient hi sigui propici.

* * *

En Carles Riba, en una conferència famosa, essenyalà una causa a la migradesa de la nostra novellística, al seu estancament total durant una temporada: la manca de moralistes. En totes les literatures, venia a dir l'illustre crític, l'estudi de l'home, dels ressorts interns de les accions humanes, ha precedit sempre el moment de fer obra d'art d'aquestes accions.

La remarca és molt aguda. I tancaria el debat amb pany i clau, si no vingués al pensament una objecció. És cert que no tenim moralistes catalans moderns, llevat de certs aspectes de Balmes, que, dissortadament, no és lectura habitual entre la nostra gent de lletres. És cert que la majoria dels nostres moralistes antics resten inèdits. Si la literatura catalana fos un clos tancat, sense comunicació amb les altres literatures, l'observació d'En Riba fora irrefutable. Però els nostres escriptors tenen a l'abast la pedrera enorme dels moralistes de tots els temps i de totes les terres. I l'home, en les seves característiques essencials, en allò que té d'etern, és el mateix a tot arreu del món. Són els accidents només, les modalitats, camp de l'observació personal, el que varia.

No és atribuïble, doncs, a una manca de matèria prima, de pasta elaborable, la baixa que la novella sofrí, durant cert temps, a Catalunya. Caldria si de cas atribuir-la a una manca de curiositat dels escriptos catalans, que deixaren en vaga els materials acumulats pels moralistes de tot el món durant segles i segles.

Aquests materials els tenim sempre a la mà. És una pedrera immensa, inexaurible, D'ella cal extreure els blocs que, treballats amb les eines de l'observació directa, han de fer la nostra novellística gran i forta.

J. POUS I PAGES

NOTA: Els lectors sabran perdonar, com tenim de perdonar nosaltres, que dificultats d'última hora ens obliguin a donar en aquesta plana un treball de crítica literaria que te lloc adequat en una altra.

Una caixa de porcel·lanes fràgil

Segons una informació de Berlín, hom prepara a Alemanya la publicació de la correspondència íntima de l'emperadriu Frederica, mare de l'ex-kaiser. Aquesta correspondència ha estat traduida de l'anglès i sembla que fou sostreta a les autoritats alemanyes per l'emperadriu moribunda, la qual, amb l'ajut del seu confident, sir Frederic Ponsonby, asonseguí portar-la a Anglaterra tancada dintre d'una capsa a l'exterior de la qual deia: «Porcellanes fràgils»... Aquesta revelació ha provocat la temible còlera de l'hoste de Doorn i, molt particularment, de l'ex-kronpriz.

Les famoses lletres de l'emperadriu Frederica contenen judicis severíssims sobre la personalitat i sobre el caràcter de Guillem Hohenzollern. La prempsa esquerrana d'Alemanya n'ha publicat alguns extractes tan saborosos i tan poc falaguers per a l'emperador, que aquest ha fet negociar, a pes d'or, la cessió dels originals de les lletres en qüestió a una nova casa editorial que les publicarà en determinades condicions.

Una — potser la més important — d'aquestes condicions, és que el kaiser pugui fer precedir el text de la traducció alemanya d'un pròleg enginyós i diplomàtic escrit expressament per tal de preparar el lector abans de començar a llegir una serie de conceptes desagradables per a Guillem II. Sembla que aquest prefaci és una obra mestra en el seu gènere. En vuit pàgines de text, l'ex-kaiser s'esforça hàbilment a defensar la memòria de la seva mare, de la qual deplora la trista sort. «La fatalitat — diu l'home de Doorn — isolà l'emperadriu i la posà en conflicte amb els representants més eminents d'Alemanya. Aquesta tragèdia sorda fou l'única causa que motivà el severs judicis que ella escriví sobre el seu fill...»

L'edició alemanya de les lletres de l'exemperadriu no portarà, doncs, el pròleg que havia escrit sir Frederic Ponsonby... En portarà un altre que, històricament, i des del punt de vista de la veritat i de la crítica, tindrà per a l'opinió pública el mateix valor anecdòtic del precinte de «porcellanes fràgils» que hom collocà a la caixa que contenia els famosos originals...

Preguem als nostres subscriptors que ens comuniquin, per telèfon o per escrit, les deficiències en el repartiment de MIRADOR

PASTILLAS MORELLO

Eucaliptol, Savia de Pino y Bálsamo de Tolú
Combaten: TOS, CATARROS, BRONQUITIS, ASMA, etc.
No contienen ningún narcótico
Recetadas por eminencias médicas durante más de 50 años

(c) Ministerio de Cultura 2006

ELS NEGUITS DE PALMIRA

Conte inèdit de Miquel LLOR

(*Continuació*)

S'arreceraren a la casa del padrí. Al cap d'un mes, mamà Belén se n'anà, terres endintre, prop d'una filla i molt ben casada segons deia. A Rodrigo li obriren un clot en una cofurna del Palau de Justicia, tot just va posar entre els dits d'una personalitat molt honorable un magnífic parell de bitllets de Banc sortits de l'herència de Palmira.

Per al nou casat fou com si s'obrís una porta ferrenya, rera la qual s'estenien les verdors d'una Arcàdia de somni. Bé era cert que havia de perdre els matins, però així i tot, entre escriptura i escriptura, encara li sobraria una estona per a entaforar-se en l'espessorall del seu arbre genealògic projectat en els temps de vagar i que, en l'opulència actual, duria a bon terme damunt pergamí autèntic.

Poc a poc la lluna de mel anà madurant. Palmira va rependre els antics costums, per bé que millorats. Podia dir-se feliç. Era casada. Les seves targes de visita ostentaven un cognom illustre per les quatre branques. Havia arribat l'hora de presentar-se com una senyora autèntica. Es desentengué de la família, d'aquella gent tothora en plena xerinola, oblidadissa que la vida, tal com creia Palmira, comporta reflexió i serietat. Sabia que una arruga al front i un sospir a mig aire, donen molt de caràcter a la persona que vol passar per refinada.

La seva casa es convertí en una balma de silenci i de mitges llums. Palmira, dins un núvol de robes vaporoses, passava d'una cambra a l'altra, amb la Carina al darrera tota resignada. A estones, la gosseta la mirava fit, com si volgués preguntar-li:

—Que ha de durar gaire aquesta moixiganga?

Però en sentir-se incompresa, la bestiola anava a jeure damunt el seu coixí de vellut. El somni consolador la mig duia vora els companys de la seva mena, lliures de tutela i d'enfarfecs de llaços al coll; vora els companys propicis a totes les disbauxes, ara més que mai impossibles d'assaborir dins la nova presó, flairosa d'una llei de perfumeria que li pessigollava els narius, i la feia estornudar.

Li calgué un any a Palmira per fer-se amb naturalitat a la vida de casada. Era feliç: no li quedava ni un sol caprici balder. Però de sobte un enorme badall va obrir-li la boca: després li n'acudí un altre, i els badalls ja no la deixaren en sossec.

Aquest fenomen l'encaparrà. Al cap de dies va trobar-ne l'origen. S'avorria. Però, ¿no era mestressa d'una casa de color blau clar amb escalfapanxes i timbres i reixa a l'entrada, amb unes lletres al cim que deien "Villa Palmira"? A hores d'ara, ¿el jardí no era florit de violes, de picardia i d'un esclat de taronges agres temptadores? ¿No tenia vestits de tots colors i capells emplomats i joies fulgurants? Potser no estava bona la Carina? No era la muller autèntica d'aquell Rodrigo?...

Aquí es deturà amb totes les sangs glaçades. Havia encertat l'indret dolorit.

S'avorria per mor de Rodrigo: perquè el seu home no s'adeia gens al tipus que ella s'havia anat elaborant amb reminiscències d'aquelles persones afigurades a les novelles. Rodrigo no era ni generós, ni impulsiu, ni ferm de braç, ni amic de gaires entusiasmes com ella creia en casar-s'hi. Un sol any de recalcar-se en els escriptoris judicials va normalitzar-lo. Es féu casolà; engolia els aliments amb uns xarrups desconsoladors; els ulls se li anaven amagant sota la progressiva puja de les galtes. Perdé flexibilitat; el bon ordre dels cabells desaparegué i la calvície va mostrar-se en tot d'escletxes revoltants. Es comprà uns maneguins per estalvi de la roba, i les ardors bèl·liques que l'afavorien per llei d'herència se li aigualiren sota un riure pacífic. A més a més, en dormir roncava amb tanta bravesa que la cabellera de la seva desvetllada muller s'eriçava de terror.

—Jo volia un home de debò i no un rellotge econòmic! —proferí Palmira, mossegant el mocador—. ¿Què en faria d'aquell gran desig de transformar-se la vida en un poema tumultuós, fet de passions entortolligades, a estil d'aquelles Carlotes i Eleonores dels llibres amics?

Se sentí vençuda, a dues passes de la mort. Però un dia, sense més ni més, amb l'ajut de la Carina, encertà una solució com qui diu miraculosa. Instintivament, la gosseta va salvar-la d'una mala fi.

Tot vingué de l'amistat nascuda entre la Carina i el cadell d'una vella senyora arribada de poc a la vila del costat. L'apropament de les bèsties dugué l'apropament de les persones; i un matí de bon sol, les dues veïnes es trobaren al balcó. L'una i l'altra dalejaven per lligar conversa; no feien més que somriure i mirar-se de reüll.

Un lladruc provocatiu de la Carina féu dreçar les orelles del gos amic. Palmira va reptar-la amb tendra duresa.

—Que comprometedora ets, criatura! Senyora, no en faci cabal.

—Si jo la trobo deliciosa, la seva! —observà l'altra, de seguida—. Un borralló de neu. Es gossa, veig!

—Per la meva desgràcia. Jo no la volia, perquè sóc gelosa de la netedat, però li vàreig tenir llàstima. El meu marit sempre diu de vendre-la, i no ho fa gràcies que no sap contradir-me.

—Ja es coneix que tenen bon cor per les bèsties!

Palmira desgranà una rialla tota sonora.

—Devem ser com vostè, si fa no fa. El seu gos podria dir-ho.

—Sí; confesso que li tinc una debilitat. Faci's càrrec que la seva mare va morir en els meus braços! I no cregui, a vegades el renyo, que a dir la veritat no ho mereix; sinó que jo en pago la pitjor pena, perquè quan el veig trist el cor se'm trenca.

—Sí, però ells s'aprofiten de la nostra poca energia i d'aquí ve que pugin tan mal avesats.

—Ah, senyora! Si veiés què fa el meu! Quan em té enfadada se m'acosta, em tiva de la roba i no descansa fins que li dono un sucre.

—Ni una criatura.

—Tot és encertar-ho —afirmà la veïna alçant de terra el cadell i besant-lo—. El meu germà ja no sabria passar-se'n.

—Es germà de vostè aquell senyor que sol passejar pel jardí?

—Passeja perquè li convé distreure's. Duu l'enyorament arrapat a sobre des que el metge va privar-lo d'anar per mar. No és per malaltia, sinó per deturar-li el cop de la vellesa.

—I, diu que viatjava per mar? —pregunta Palmira amb els ulls molt oberts.

—Era capità de marina mercant. Ha rodat per tot el món.

—Ja es veu en el seu aspecte que és un home extraordinari.

—Sí. Té molta força. Quan penso que ha d'estar tan quiet!... Fa tres setmanes que vivim aquí i ja voldria anar-se'n.

—Estan massa sols vostès. Fan com nosaltres: una estona de balcó i prou.

—Si en lloc no s'està tan bé!

—A mi totes les amigues me l'envegen —afegí Palmira—. Es un cotxe parat.

—Jo hi surto cada dia quan fa sol.

—Com jo.

—Faci venir alguna vegada el seu germà. Què en treu d'estar-se tant a casa?

—Vui provar-ho, mal sigui només perquè conegui una senyora tan delicada com és vostè.

—Ai, miri! Els gossos ja hi tornen. Quina entremaliadura de bèsties!

—No sé pas què en farem, encara que, tractant-se de la seva Carina, no em fa gens d'escrúpol pel meu.

—Fins demà, així?

—Si Déu vol, senyora!...

Sortiren l'endemà i l'altre, i cada dia. En l'endemig, la Carina, com a més experimentada, anava alliçonant el cadell en totes aquelles fantasies covades en el temps de jeure sola en el coixí de vellut.

Palmira i els veïns al cap de vuit dies ja eren grans amics. En tornar de la primera visita, l'esbalaïment feia tremolar la veu a la fillola de don Dagobert.

—Ja veuràs, Rodrigo quina gent! I són rics!... —féu en un crit que desdeia de la seva alta indiferència—. L'alcova del senyor, de don Nin, és guarnida com una cambra de vaixell. La cuina i tot tenen encatifada!...

Rodrigo anà a fer visita als veïns. L'abundor de meravelles contingudes a la casa dels nou-coneguts desensopí poc o molt la somnolència, cada hora més espessa, del fill de mamà Belén.

El veí, don Nin, era un solter de cinquanta anys una mica feréstec. La seva dèria de cada tarda era travessar de cap a cap la ciutat, per tal de veure el tràfec del port. D'allí coneixia tothom; conversava amb gent marinera, feia pronòstigues del temps, sabia de memòria les entrades i sortides dels vapors. I se'n tornava capcot, amb l'amor per les coses de la mar cada dia una mica més aprofundit.

Per casa duia l'antiga gorra de servei; pujava amb una illusió de lleugeresa l'estreta escala del terrat (una veritable escala de vaixell). Es recalcava a l'angle de la barana, els ulls clucs i el cap decantat a l'afalac del vent; reveia en la seva consciència les brandades del vapor en alta mar; el mar fetiller, ara tot just albirador rera una cortina de boira violeta.

Palmira, cada dia més llangorosa, aviat s'adonà que per espargir la melanconia, res no va tant bé com passejar una estona pel terrat en comptes del jardí, tanmateix monòton dins les parets de tanca.

Un capvespre, en deseixir-se de l'abstracció habitual, don Nin va veure la muller de Rodrigo recolzada a la barana, dins un embolcall de vels flotadissos a l'aire, tancada d'ulls.

—Perdó, senyora Palmira: no l'havia vist —començà ell, tot acostant-se a la veïna—. Veig que vostè fa com jo.

A poc a poc, la muller de Rodrigo anà tornant al corrent normal de la vida. Xiuxiuejà, suavíssima.

—Em faig l'efecte que viatjo.

Els ulls de don Nin la miraren, compassius. Amb veu germanívola va preguntar-li.

—Fóra aventurar-se gaire si li digués que, al meu entendre, a vostè no l'atreu la pau de la vida en família, sense sotracs?

—No erraria, don Nin.

—Me n'he adonat, fa dies. La veig vibrar a ritme de tot de neguits, no gaire corrents entre les nostres dones... per desgràcia.

Palmira, molt encarcarada, l'esguard perdut en alguna nebulosa de l'altre món, seguí com si parlés sola.

—Ah!... Es absurd deixar perdre els dies, magnífics, que de casa estant fugen un rera l'altre com a grans de rosari! Diria que em falta l'aire aquí dins, tan sola... sola!

Tremolà una mica. Don Nin va veure com dues llàgrimes li rodolaven avall de les galtes. Però es reféu de seguida; i murmurà, mig confosa.

—Perdoni, don Nin. M'ha sorprès en un moment terrible. Li prego que oblidi aquesta escena penosa. Adéu, don Nin; adéu...

I va anar-se'n com qui fuig, amb totes les penjarelles de vels.

Don Nin va seguir-la amb l'esguard. Tornà a les cavillacions d'abans, encara que amb els ulls ben distrets del mar.

En seure a taula aquell vespre, digué a la seva germana, qui sab lo estranyada:

—Jo, confesso que no hi ha res al món que em trasbalsi tant com veure plorar una dona.

Al cap de pocs dies hauríeu dit que les llangors de Palmira s'havien encomanat a don Nin. Ell prou era reservat de natural, però mai de mai com ara. Perdé la gana, sospirava i ja no li deia res la vista del mar del terrat estant.

—Tinc por que l'enyorament me li arribarà al cor — confessà la veïna a Palmira.

—Hem de distreure'l i si vostè no té res a dir-hi, vui fer una provatura.

Talment com si es valgués d'encantàries, la muller de Rodrigo espargí la melangia de l'ex-capità. Tota avergonyida va demanar-li que, a estones li contés les meravelles, el risc en què s'havia debatut la seva vida d'abans, errívola per totes les mars del món.

—Em farà molt de bé, jo que estic enterrada en vida!; però... no en faci cabal; demano coses impossibles, sense sentit...

—Oh, divina criatura! — respongué don Nin amb èxtasi. Una claror de goig li lluí als ulls. Ara podria satisfer aquell anhel d'esplaiar-se vora algú d'intel·ligent, cordial, no com fins avui, sol amb la seva germana, espessa, malhumorada, dormilega.

Fou una delícia. Era el mes de maig. A mitja tarda don Nin solia passar pel jardí; Palmira era a l'altra banda de la reixa florida de roses, molt capficada en una randa artificiosa, de més mal acabar que el famós ordit de Penèlope.

Es miraven, sorpresos de la bona fortuna que els duia cap aquell indret avinent a les confidènciess. Don Nin seia amb l'esperit il·luminat; i a poc a poc fluïen els records dels treballs, de les lluites de cara a la mar embravida; l'encís dels capvespres serens: aquell frisar de la celístia en les nits quietes; les boires nòrdiquee, el tragí dels ports virolats, esborradissos de tan remots en fer-ne memòria; la disciplina de bord; el fibló de l'enyorament a les hores de calma...

Palmira, amb els ulls perduts en els ulls del narrador, escoltava aguantant-se amb les dues mans els batecs del cor. Més d'una vegada, en mig d'una contalla de tempestes en què els marins vorejaven la mort, s'abrigava amb els seus xals brodats, tremolosa de fred, de por. Deia:

—Feliç vostè que sap el preu de la vida, que és valent, que ha estat un home de debò!

I don Nin negava, tot cofat, amb els pulmons esponjats d'aire fresc, olorós de primavera. Callaven, feliços, els ulls entretinguts en els giravolts del fum de la pipa, en aquells signes interrogatius que es diluïen aire amunt. A vegades ell i ella tornaven a mirar-se, però se'n desdeien, com sobtats per un pensament que els feia enrojolar, compromet edor com un mal dring de picarol.

L'avorriment no obrí més la boca de Palmira. Tornà a les lectures; duia flors al pit; cantava; anà a passeig amb la veïna. Tan amiga li era que fins va regalar-li una fotografia de la gosseta resseguida en colors.

La sorpresa nuava la veu de l'afavorida.

—Li prometo que el posarem a la sala — digué.

—He volgut que tinguessin un record de la meva Carina d'abans d'esquilar-la. El mal és que la tinc molt disgustada.

—De debò?

—Se'n dóna vergonya i no vol sortir de casa si no és de nits.

—Ben cert que no podem passar-nos d'una angúnia o altra.

—Jo no em canso de demanar a Nostre Senyor salut i paciència, per això i per moltes altres coses.

Les altres coses eren el seu fracàs matrimonial. La minva de la personalitat de Rodrigo s'intensificava a mida que l'arbre genealògic creixia. Tant com més alta i dura es feia la veu de Palmira i més urc desplegava vora el marit, més encongit se'l veia. Aquest arronçament físic i moral la repugnava. Un rengle de crits grollers, un gest enèrgic de Rodrigo, l'haurien retornada als seus braços; però en veure'l alabaix, benavingut a totes les petites humiliacions casolanes, la repel·lí de vora seu definitivament.

(*Seguirà.*)

ELS LLIBRES

Literatura de districte V... però bona

L'anunci que Francis Carco publicaria a *Gringoire* algunes «bones feuilles» de *Printemps d'Espagne* sota el títol *La «belle vie» à Barcelone*, incità una certa curiositat. Coneixent l'obra de Carco, des de *La bohème et mon cœur* fins a *Images cachées*, havent tingut ocasió de veure'l durant la seva breu estada a Barcelona, no hi havia ni ombra de dubte: forçosament el districte V i els seus habituals havien de jugar un gran paper. Així ha succeït, en efecte, almenys a jutjar pel primer article de la sèrie.

Però no és precisament d'aquest article que volíem parlar.

Acabem de llegir, avui diumenge, un comentari de *La Publicitat*, en el qual el nostre amic T. G. es queixa que nosaltres desaprofitem el districte V com a tema literari. No ens estranyaria que li sortissin contradictors, objectant que els autor Tal i Tal han fet, ja en la novella o en el conte, ja en el teatre, literatura de districte V. Cal, però, anar a pams: una cosa és literatura del districte V i una altra de molt diferent aprofitar el dit districte com a tema literari, tan aprofitable (com qualsevol altre districte de la ciutat. Més clar encara: que, si la memòria no ens falla, la literatura del districte V que s'ha fet fins ara no pertany a la literatura.

Molt bé, amic T. G. Tu i jo deplorem que cap escriptor nostre no exploti aquest tema, com també ens planyem que no se n'explotin tants d'altres. Però, si en la literatura catalana sortís un Carco, capaç d'escriure un *Supplément aux Dialogues des Courtisanes de Lucien*, o un *Equipe* («roman des fortifs»), ¿què dirien els crítics que NOMÉS examinen les obres literàries des del cantó moral negligint tots els altres — oblidant ben voluntàriament que han de fer, abans que res, de crític literari — ? ¿Què dirien tots els aficionats i espontanis que solament en casos així surten a cridar gràcies a l'excessiva facilitat que tothom troba per collocar original gratuït àdhuc en les publicacions més serioses? Quin tema per lluir d'estil apocalíptic... i quina festassa per als que aprofiten ocasions d'aquestes per satisfer rancunietes!

Quant a nosaltres, molt contents que surti un Carco català, de la qualitat literària del mateix Francis Carco, que escriu bé i sap fer una novella bona i té èxit sense cap concessió a les modes del dia. Tant contents com si ens sortís un François Mauriac o un Julien Green, novel·listes catòlics.

I això darrer és un afegit perquè es vegi que el que m'interessa és la bona literatura, quisvulla que sigui qui la faci, cosa que no entendran mai ni aquell que em va dir «fariseu encobert de la reacció» perquè no m'agradava Víctor Hugo, ni aquells que s'esquincen (metafòricament, és clar) les vestidures quan llegeixen una novella que no és blanca.

JUST CABOT

Pel forat del pany

El prestigi i les paradoxes del món

El metge novel·lista, senyor Roig i Raventós, ha publicat un llibre amb el títol extraordinari de *Sang nua*. En certa penya de l'Ateneu el títol va merèixer molts comentaris. Val a dir, però, que ningú havia llegit el llibre. I és que, entre la gent de lletres, el cas Roig i Raventós és un plet fallat.

Algú féu observar que si anéssim a escatir ens trobaríem que a Roig i Raventós podria aplicar-se-li aquella frase que fou dita a propósit del Comte de Chester: «Passa per un bon general entre els poetes, i passa per un bon poeta entre els generals.»

Roig i Raventós, deia el comentarista, és un metge al qual tots els seus clients, i sobretot els pares i mares dels seus clients, puix que els seus clients són infants, compren les novelles. Passa per un bon metge entre els literats, i passa per un bon literat... si no entre els metges, entre els que tenen criatures que se n'han de servir.

Unes Gavarres literàries

Tothom ha estat a plànyer el senyor Ruyra, al qual l'incendi de Les Gavarres va destruir una bona part de bosc. Durant una pila de mesos, el català, generós, ha posat a les subscripcions obertes per engruixir els cabals destinats als damnificats, i no ha quedat vila ni vileta de Catalunya que no hagi organitzat quatre sardanes o un trist concert de cornetí i flabiol a benefici dels pobres boscaters.

— I vostè, que n'ha sortit gaire perjudicat amb la crema? — li fou preguntat.

— Déu n'hi doret — féu —. Es clar que no és res al costat de la desgràcia que ha passat aquesta pobra gent a la qual el foc va destruir els quatre mobles de misèria que tenien. Però, vaja... El que se m'ha cremat em representa la pèrdua d'una renda de 700 duros anuals.

— Sí que...

— Ara que, si Déu vol, em penso que he trobat la manera de rescabalar-me'n. De moment enguany he fet el llibre *Entre flames*, que m'ha editat *La Nova Revista*, i com que tinc notícies que es ven molt, que ha tingut una gran acollida, i que l'edició aviat serà exhaurida, em penso treure'n els 700 duros que he perdut en el bosc. I aleshores, com que abans l'arbreda que se m'ha cremat no torni a estar en condicions, han de passar una pila d'anys, penso que la solució serà anar fent cada any un llibre que em doni el valor que hauria tret de la meva propietat de Les Gavarres, si no se m'hagués cremat. Aquests xicots de *La Nova Revista* en saben un niu de fer propaganda...

L'interlocutor d'En Ruyra el va veure tan il·lusionat, que no va tenir esma ni de badar boca. Però amb els vents que fan córrer els que han tingut i tenen tracte amb l'empresa editorial de què es tracta, hom no trobaria estrany que d'aquí un quant temps En Ruyra fos víctima d'un nou flagell, i es trobés amb unes Gavarres literàries.

Llegidors Catalans

No compreu a cegues!
No feu subscripcions sense veure els llibres!
No adquiriu obres per la lectura d'un senzill prospecte!
Visiteu vostre llibreter!

LLIBRERIA CATALONIA
PLAÇA CATALUNYA, 17 - TELÈFON 12456
dóna facilitats als seus clients i amics per examinar els llibres tan detingudament com calgui, sense el compromís d'adquirir-los.

Agència exclusiva per a la venda de
MIRADOR
Societat General Espanyola de Llibreria, S. A.
Barbarà, 16 Telèfon 12781
BARCELONA

Sr. .....
Adreça .....
Desitja se li enviï gratis el Catàleg de Comerç, Comptabilitat i Banca.

LLIBRERIA FRANCESA
RAMBLA DEL CENTRE, 8 I 10

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL TEATRE

TEATRE NOVETATS

El Testament de l'Abadal, comèdia en tres actes d'Avelí Artís i Rossend Llates

El senyor Canals, l'intel·ligent empresari de Novetats, ha tingut el bon gust de posar la companyia del seu teatre sota la direcció de Carles Capdevila. Aquesta bona obra només pot perjudicar a MIRADOR perquè ens priva d'una crítica que hauria estat sempre al punt just. El senyor Canals ha coincidit una mica massa amb MIRADOR. El felicitem.

No obstant, després d'assegurar als nostres lectors que Carles Capdevila continuarà escrivint a MIRADOR, fem el vot que hem d'inspirar-nos en la massa curta tradició que les crítiques d'En Capdevila han deixat en aquesta casa. Sigui qui sigui, el redactor que s'encarregui definitivament d'aquesta secció, no podrà veure un adversari, un enemic personal, en les obres que hagi d'examinar. Aquesta serà l'única precaució a pendre, una precaució que no lleva gens de llibertat.

Ens veiem en el cas de substituir, amb caràcter d'interinitat segurament, a Carles Capdevila, i d'aquest fet no ens pervé cap honor perquè no ens ha designat ningú per aquesta feina. La necessitat de fer-la ens ha aconsellat de posar-nos-hi i ho fem amb el mateix esperit esportiu amb què empendríem qualsevol altre treball literari o periodístic.

Potser hi hagi un xic d'inconsciència per la nostra part, però en resignar-nos a fer aquesta feina, ens hem dit: «¿No has cregut sempre que tot això de la tècnica teatral és un mite?» Diversos homes de teatre ens han confirmat la nostra opinió. Hi ha en el teatre — ens ha dit un home de teatre — la mateixa tècnica de composició que en qualsevol de les belles arts. Llegint un article, un conte o una novella, bé us adoneu dels miracles de la tècnica. Doncs també us en adonareu examinant una comèdia. Qui topa amb la tècnica és el dramaturg o el novellista quan escriuen, i, evidentment, un home pot tenir condicions per una mena de tècnica i no tenir-ne per una altra, però això no vol dir que hi hagi en el teatre un art de sortileg superior, o més complicat, que en una novella.

El desig de provar si era possible que s'encarregués d'aquesta tasca un home nou en afers de teatre, verge de compromisos, com ho era fa quatre dies En Carles Capdevila, ens ha fet trobar excellents les consideracions de l'amic i ens hem resignat a encarregar-nos interinament d'aquesta secció, a títol d'home de carrer i sense l'experiència de Carles Capdevila.

* * *

En el teatre, més que en cap altra branca de la literatura, són nombrosos els exemples de collaboració de dos autors en una obra. Això vol dir que el gènere s'hi presta, massa i tot, circumstància que no trobareu en una art més pura, en la poesia, per exemple; i en això En Llates no ens desmentirà. En el cas d'«El testament de l'Abadal» han collaborat un comediògraf molt traçut, l'Avelí Artís, i un poeta, Rossend Llates.

Sembla que En Llates ha portat en la collaboració l'argument. L'argument, o sigui aquest testament fantàstic, corria per l'Ateneu. I asseguraven que el cas és històric. Diem això, no perquè impressionats pel tema haguéssim fet uns apunts en arribar a casa, sinó per a fer constar que l'argument és lliure, o sigui que no plagiarà a ningú qui intenti explotar-lo altra vegada, cosa que no farem nosaltres, però que seria curiós sotmetre a concurs.

El resultat d'un concurs sobre aquest argument seria interessantíssim i demostraria que en aquesta pedrera hi ha encara filons d'or de més gruix que els que en el seu treball precipitat han descobert els senyors Artís i Llates.

El tema podria veure's de dues maneres ben oposades a la de l'Artís i En Llates. Edgard Poe n'hauria fet un conte obsessionant. Robert de Flers i Caillavet n'haurien fet una farsa vodevillesca plena d'esperit. I gairebé asseguraríem que de Flers i Caillavet haurien començat per situar-lo en un altre ambient, i no precisament en un ambient aristocràtic, però sí en un ambient de gust més cultivada que aquella cosa de manresans de l'any vuit que no han vist mai cap saló ni s'han assegut mai en cap sofà confortable. Aquesta transposició hauria permès treure de l'argument molt més partit, tant si s'hagués volgut decantar-lo cap al drama com cap a la farsa. Tot el truc de d'admiració que produeix als personatges aquell gran saló del tercer acte deriva de que són una colla de rústics.

El primer acte és molt prim, gairebé no és res. Per arribar al cor del tema es fa abans molta atmosfera i cal sentir una conversa de braser sense cap interès literari ni pintoresc. Al final de l'acte, l'obra tomba francament cap a la farsa. Al segon acte l'obra vacilla entre el drama i la farsa, però l'Aymerich, que és un actor formidable, la fa desviar, segurament per indicació dels autors, cap a la farsa. Consti, però, que aquest resultat és més d'interpretació que de redacció. En el tercer acte, que és el més divertit, es produeix el curiós fenòmen de desdibuixar, o de corregir expressament, el caràcter del senyor Abadal. Fem constar això perquè, al nostre entendre, aquest personatge absent, el senyor Abadal, hauria de tenir encara més relleu. Les referències que aquell criat dóna del senyor Abadal i la convicció que respecte al difunt es forma en l'ànim de la dona que ha estat objecte del llegat rectifiquen aquella fama de perversitat que es podria haver fet a l'Abadal. Aquest difunt podria haver estat presentat com un model de perversitat refinada i això no hauria impedit que l'obra derivés cap a la farsa. Al tercer acte, aquest difunt, del qual volíem suposar que havia estat un home pérfid, ens resulta un vulgar Don Joan provincià.

Els personatges que falquen l'obra, aquella colla d'amics d'En Silvestre, es confonen perquè no tenen gaire caràcter, però es mouen molt bé i fan molta fressa.

L'obra plau a la gent i s'ho mereix. És una bona mostra de teatre de fantasia, una de les millors comèdies catalanes. Literàriament, el seu mal consisteix en que s'hagi fet al públic la concessió de fer-la desenrotllar per uns incapaços de treure'n tot el suc.

MANUEL BRUNET

L'òpera, per aquests móns de Déu

Els diumenges a la nit acostuma sortir a fer bolos per aquestes ciutats comarcals catalanes una companyia d'òpera italiana. A les vuit del vespre de cada diumenge veureu un autòmnibus reservat a la Plaça de Urquinaona o a la Plaça de la Universitat, segons que la ciutat filarmònica de torn sigui a Llevant o a Ponent. Carrega el tenor i la tiple en el lloc preferent on hom suposa que els sotracs no se sentiran tant, i després pugen les segones parts i la comparseria. El motor s'engega, i la farándula se les emprèn carretera enllà.

L'altre diumenge va tocar el torn a Granollers. Es representà *Lohengrin*. Els crítics locals en dies així senten l'orgull del càrrec i es moririen si no poguessin escriure quatre coses sobre l'execució de l'obra. Al *Diari de Granollers* hi trobem unes «observacions d'un espectador» que no ens sabem estar de reproduir, tot respectant la construcció gramatical que preguem a En Pompeu Fabra que la passi per alt si no es vol morir d'una enrabiada, després de tants anys de predicar.

«Els heralds, tocaven cornetins de tres pistons i aguantaven en els petits atrils d'aquests instruments, la «solfa». Si Wagner, ho vegés!...

»No sabiem que les atxes de cera en l'època fantàstica o mitològica de Lohengrin existissin. Tampoc sabiem que existisssin aleshores els timbres i candelabres amb espelmes, de sobre taula.»

Però la «observació» definitiva és aquesta:

«Produí mal efecte una de les verges que acompanyen a Elsa, que en la seva vestidura blanca resaltava en la seva faç un bigoti molt poblat i calçava sandàlies de dimoni dels Pastorets.»

El feliç debut d'En Capdevila

Carles Capdevila ha debutat com a director de Novetats amb l'obra de Mossèn Ramon Garriga: «Glòria».

Com que durant els assaigs sempre hi ha algú que circula per la sala del teatre i com que la mitja llum afavoreix la presència clandestina de badocs, podem oferir alguns petits detalls dels primers assaigs de «Glòria».

Diguem abans que tot que Mossèn Ramon Garriga, el capellà de Samalús, mestre en Gai saber, devia tenir del teatre una idea fantàstica, la idea que n'han de tenir els capellans i que tant servei els fa a la trona. Mossèn Ramon Garriga estava admirat, admirat de tot, i potser admirat que la gent de teatre sigui tan bona gent, les actrius tan correctes i els actors tan simpàtics. Quina sèrie de sorpreses!

Però la grossa sorpresa de Mossèn Garriga fou En Carles Capdevila. Cada observació del director d'escena era acollida per l'autor de «Glòria» amb les següents exclamacions:

— Molt bé! Molt bé! Quina sort he tingut de trobar un home com vós! Us voldria tenir a casa!

Entre la companyia, Mossèn Garriga ha tingut un gran èxit de simpatia. La seva ingenuïtat ha guanyat el cor de tothom. Una actriu deia:

— Quin capellà més bon home!

En cert moment l'autor de «Glòria» va preguntar:

— Bé se'n deuran fer tres o quatre representacions d'això? Perquè cregui que aquests dinerets em convenen molt, molt.

Al cap d'un moment de dir això, Mossèn Garriga oferia a tota la companyia un dinar a Samalús.

Durant l'assaig i a conseqüència d'una insinuació d'En Capdevila sobre certs detalls de l'obra, l'autor va dir-li entusiasmat:

— M'agradeu molt. Sou molt bo!

I tot dient això li agafa el cap i li fa un petó al front.

Estem segurs que aquest bes ha de portar sort a En Capdevila. I, de passada, ha quedat beneït.

Els esveraments de Josep M.ª Folch i Torres

Nit d'estrena de *Los Flamencos*, d'Amadeu Vives, al Tívoli.

Un grup d'amics passa, durant l'intermedi, a l'escenari, a saludar l'autor.

Va al davant Josep Maria Folch i Torres.

En ésser al passadís de les llotges de les artistes, una d'aquestes, la Cloti, jovenísima i feta un dimoniet, es dirigeix, amb els braços oberts, vers els visitants, donant mostra d'un gran content:

— Ai, el *José María*!

En Folch i Torres, vermell com un pebrot, mig tartamudejant exclama:

— A mi, senyoreta, jo no, sap!

La cosa s'esclareix a l'acte. El *José María* és un altre periodista de la comitiva

VARIACIONS SOBRE LES GIRLS

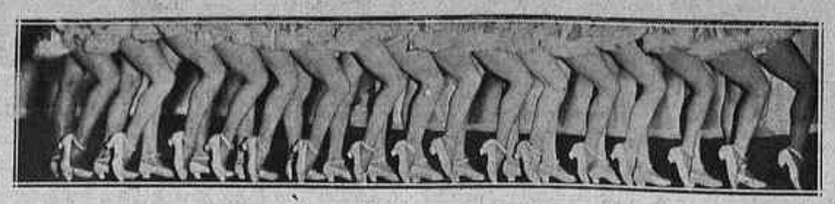

Les angleses que vénen a Barcelona per a donar vida a les revistes, es troben a nostra citat tan bé, o millor, com els cantors i tocadors de tangos. Tasten l'aigua de Canaletes i és com si haguessin begut oli. En coneixem una que té ja nínxol propi al Cementiri Nou.

Les franceses de revista també s'aclimaten ací amb facilitat. Però tard o d'hora se'n van, encara que de vegades triguin. La família les atrau. Són, en el fons, unes excellents burgeses, la més gran ambició de les quals consisteix, passats els anys de turbulència, a comprar una caseta a la vora del Marne i reposar-se fent labors.

Per regla general, les angleses freqüenten els Bancs per a recollir diners; sempre hi ha algun marí, dels que tenen *a girl in every port*, que des de terres llunyanes tramet un xec. Les franceses, en canvi, hi van a portar-ne, pocs o molts. L'estalvi és una de llurs virtuts. El lamentable és que en més d'una ocasió estalvien per a un altre.

Una anglesa pensa sempre, fora del Reialme Unit, en un possible casament; una francesa, gairebé mai. Les angleses acostumen a arribar lliures de compromís; la majoria de franceses tenen xicot, o «administrador» — i fins, si els ve a tomb, se l'emporten.

Barcelona ofereix per a les angleses un sens nombre d'encants. Només hi ha una cosa que els fa fredat: la malaltia, famosa entre elles, que han batejat amb el nom de *Barcelona hips*.

Hip vol dir anca. Sembla decididament comprovat que amb el clima de Barcelona aquest element important del treball de les girls guanya en volum el que perd en esveltesa. I això, per les que no arriben a casar-se, significa la ruïna — o deixar el teatre.

De les que han fet estada llarga a Barcelona, en pescaríem ben poques als escenaris; les trobaríem més aviat, a Londres, darrera un taulell o sentades a un escriptori. La Gaby Condor, per exemple, una de les més célebres de les revistes del malaurat Bayés, ocupa actualment un dels primers llocs de l'Administració del *Daily Mail*. És bonica com abans, i jove, i faria encara tot el goig a una escena, però la *Barcelona hips* l'ha deixada fora de combat.

* * *

Les primeres girls que veierem als escenaris de Barcelona foren aquelles quatre, anàvem a dir immortals, de les revistes de l'Alexandre Soler i Josep M.ª Jordà a l'antic Tívoli. Era a mitjans de 1909. Havien vingut, mig perdudes, per a actuar, com a fi de festa, al Poliorama. Tenien un contracte per a quinze dies i estigueren ací vora tres anys. Si la Lliga hagués admès senyores, se n'haurien fet socis.

Hip! Hip i *Ohé, Ohé, miss Flory* s'escriviren a base d'elles. Cantaven en català i eren conegudes como si fossin de casa.

Més tard, el mes d'octubre de 1919, debutaren al Principal Palace — qui l'ha vist i qui el veu! — les sis girls comanades per la divertida Miss Lowet. També es quedaren enganxades. Miss Lowet va posar pis al Poble Sec. Ara ja no hi viu, però a la mateixa barriada s'allotja encara una de les sis, més eixerida que mai, com el cavaller del Johnnie Walker.

Pel *Chófer... al Palace* se'n reclutaren enllà d'una dotzena. També n'han quedat. Després vingueren les Jackson's, boniques i alegres com un pèsol. I darrerament han anat plovent, com mannà celestial, en grups de vint-i-cinc.

Les millors girls que han vingut a Barcelona són les Tiller Plazza, que actuaren al Colisseum, i les Jackson's. El quadro dels clowns que feren aquestes a la revista *Cri-Cri* i el del ballet escocès de *Paris! Paris*, valen per totes les sumptuositats i enfarfegaments amb que els producers ens han untat els ulls. Quina alegria! Quin contrast, el somriure d'aquelles girls, amb la cara llarga de les nostres noies de conjunt! Desfilen aquestes, per la passarella, d'esma, avorrides, com si formessin part de la comitiva mortuòria.

Les pitjors que ens han visitat són les contractades al Tívoli per a *El sobre verde*. Eren dolentes i lletges. En Gibert, l'empresari, va confessar, en veure-les en un assaig: — El mateix em fóra una d'aqueixes girls que En Lamothe de Grignon!

* * *

Moltes de les girls vingudes aquests darrers temps no eren prou autèntiques. Eren alemanyes. No tenien, digui's el que es vulgui, la gràcia de les angleses. Eren massa mecàniques. «No se sap — ha escrit René Bizet — si les angleses d'una «troupe» tenen cada una un cor o si només en tenen un per totes». Però el cor, individual o collectiu, existeix. En canvi, les girls alemanyes manquen d'ànima; tenen dues cames i dos braços únics — i prou. Les unes són la comprensió, l'encant; les altres, la disciplina de caserna, la fredor.

Les girls alemanyes van com paquets de mercancies. Un brasileny que hi tracta, ens deia l'altre dia en termes ben poc galants, al «Bobinó»:

— N'he tramès vint-i-cinc a Figueres, dotze a Alacant i trenta a València. Demà me n'arriben quaranta.

Cobren molt poc. Amb prou feines poden vestir-se. N'hem vist que, faltades de sabates, anaven pel carrer amb les botes de muntar d'un ballet rus tret del repertori. D'això fa quinze dies.

* * *

Les girls angleses cobren bon sou. Exteriorment, no se les veu mai atrotinades. I, per molt que ho estiguin, no es priven generalment d'un whisky diari.

Les que només beuen te, són una excepció. N'hi ha moltes, però, que en prenen a les hores de menjar. Després fan el que poden.

En corria una pel Grill-Room que tenia un estòmac de prova. Un seu amic li proposà donar-li mil pessetes al mes a canvi de no beure.

— Hi perdria diners — contestà ella.

El cas més agut i divertit que hem conegut és el de la Peggy, una girl que vingué amb una «troupe» de l'Olympia i se n'anà a Mèxic amb la d'En Sugrañes. Si arriba a estar quatre dies més a Barcelona, s'apuja la cervesa.

La Peggy ballava el xàrleston en una opereta que Don Emili Junov i el mestre Demon varen estrenar a l'Eldorado. El dia de l'assaig general, es presentà al teatre amb el cap enterbolit. En lloc de ficar-se a l'escenari, entrà al prosceni i, una volta dins, creient-se a la llotja, començà a despullar-se, sense veure a ningú.

La cervesa havia aixecat al seu entorn unes parets imaginàries.

PERE DE L'ESPELT

MODELO COACH Pts. 8.650

¡Con 76 innovaciones sobre los modelos anteriores!

El nuevo ESSEX 1929 es el coche más sensacional presentado hasta la fecha, y en él continúa la fábrica su norma de ofrecer al público, por un precio muy asequible, un coche que reuna todas las características propias de los automóviles que le doblan en precio.

Entre las ventajas más sobresalientes del nuevo modelo, se cuentan las siguientes:

Potencia aumentada en un 24 por 100.—Cuatro amortiguadores hidráulicos.—Nuevo tipo de frenos de doble acción en las cuatro ruedas.—Carrocerías más largas y más espaciosas.—Mayor facilidad de conducción.—Mayor economía.—Alcanza una velocidad superior a los 112 kilómetros por hora.—Mantiene una marcha media de 96 kilómetros por hora en largos recorridos.

Los automóviles ESSEX 1929 destacarán en todas partes por la exquisita elegancia de sus carrocerías. Un viaje de prueba, con lo que a nada se compromete, le dejará encantado.

PRECIOS

ESSEX	
PHAETON	8.150 ptas.
COACH	8.650 »
ROADSTER	8.950 »
COUPE	9.150 »
SEDAN	9.650 »
TOWN SEDAN (gran lujo)	10.100 »
COUPE CONVERTIBLE (gran lujo)	10.195 »

Estos precios se entienden para coches con ruedas de madera y cinco neumáticos. Por ruedas metálicas hay un suplemento de 300 pesetas

ESSEX Super Seis

Vallmitjaniana

Diàleg caçat al vol:

— Què t'ha semblat de *La bruixa blava*?

— Home, veuràs. Mai he cregut en bruixes...

Un llibre de J. Puig Pujades

Amb el títol de *La glòria sorda de N'Ignasi Iglésias*, J. Puig Pujades ha publicat el text d'una conferència donada a *L'Escut Emporità* de La Bisbal.

Es tracta d'una biografia i d'un estudi de l'Iglésias fets per un amic que l'estimava molt. El llibret conté interessantíssims fragments de lletres de l'Iglésias i alguna poesia inèdita.

El treball de J. Puig Pujades és una excellent contribució a la biografia definitiva de l'Ignasi Iglésias.

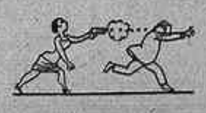

(c) Ministerio de Cultura 2006

CINEMA

ELS FILMS DE LA SETMANA

Quan hom es troba davant un film com «Policía sin esposas» (Fox), en què el títol ja és un xisto dolent, hom ja se sent decantat a no esperar-ne gran cosa, encara que els seus productors no tinguin cap culpa del disgraciós exòtic joc de paraules. A mi, almenys, em sol passar així. I certament, pel que fa a aquest film, l'humor pseudoirlandès que hi exhibeix Charles Farrell McDonald, no té pas la força que cal per adreçar un decantament hostil. Ni la presència de Louise Fazenda, que tanmateix és sempre agradable i refrescant; ni la presentació ara i adés graciosa de la manera com els americans veuen popularment la gent de certes contrades d'Europa. Però ja se sap que allí on menys ho espereu salta la guspira genial que us enlluerna. En cap altre lloc no havia vist establerta la veritat innegable que un policia desuniformat pot ésser reconegut per les dimensions de les sabates. Davant un coneixement tan profund dels misteris de l'ànima, hom ha d'inclinar-se amb tot el respecte.

¿Qui s'inclinarà, en canvi, davant «L'home que triomfà» (Paramount), tot i que el seu triomf — esdevingut sota una pluja extremadament torrencial, vora una resclosa que s'esquerda i damunt un tractor meravellós — sigui la causa d'unes quantes vistes boniques? Vet-ací un film d'aquell gènere que els anglosaxons anomenen *uplifting* (i que nosaltres podríem anomenar sursumcordial): treball, tenacitat i enginyeria optimista vencen desenganys i traïcions. Tot això és molt moralístic, és clar. Però si us ho mireu una mica a fons, veieu que la cosa no pot anar alhora ni amb tots els progressos de l'enginyeria moderna, ni amb la collaboració de Richard Dix que, d'ençà que va fer de fuster en «Els deu manaments», té la mà trencada en això de representar la bondat triomfant. Qualsevol enginyer de de-

ADOLPHE MENJOU

bò us dirà que l'enginyeria de film usual és massa fàcil: us poseu una granota ben bruta, us empastifeu amb una mica de seu, feu rodar un cargol amb una clau anglesa, i de la mateixa manera que teniu el petit fracàs inicial, arribeu al gran triomf de la fi. Moralment, en el film, les coses s'esdevenen amb una facilitat igual, de manera que si això fos un bon realisme, tots seríem tan ensopidament bons que no valdria la pena de viure.

Gairebé tan fàcilment triomfador com Richard Dix en aquest film, és Conrad Nagel en «La crida del cor» (Metro-Golwyn-Mayer). I aquesta facilitat de triomf que troben en llur vida fictícia és per ambdós actors un obstacle semblant, posat davant de llur talent innegable. També Marion Davies ha de lluitar contra els defectes d'un argument inadequat, ben proveït de pensades que no tenen res de genials. El punt crític del film es troba on l'heroïna és duta per les circumstàncies de la vida a adoptar una indumentària que l'ha d'envellir. Conrad Nagel, que no l'havia vista de temps i mai sense rínxols, sent com se li desinfla de sobte una antiga passió amorosa. Aquest desinflament de passió és produït pel suposat envelliment de Marion Davies. Però no cal pas mirar el llenç amb una fixesa extremada per veure que, de fet, la indumentària severa no envelleix pas l'actriu, la qual, a despit de les ulleres, sembla més jove quan fa de conca que quan fa de nena. El punt crític s'enfonsa, doncs, a la més lleu pressió crítica, i les altres qualitats del film no ens poden compensar l'enfonsada.

En «Serenata», en canvi, les qualitats expressives ens compensen de sobres la fallida de la prometença inicial que ens fa la història expressada. Hom hi promet de desenrotllar aquest tema: «Pot un artista, que es deu al públic, conservar la felicitat d'una llar tranquilla?». Holliwood no es cansa de fer-hi respostes negatives, entre les quals hi ha el divorci que ha permès a Menjou de casar-se amb Kathryn Carver, que en aquest film Paramount és la seva leading-woman. Això encara ens feia esperar més de gust la resposta que «Serenata» hi faria. Però hem

KATHRYN CARVER

esperat debades. El que hi torba la felicitat domèstica d'aquell gran compositor d'operetes, no és cap d'aquelles incompatibilitats que de vegades sorgeixen entre el capteniment que hom ha de tenir del públic i el que ha de tenir de la família. «Serenata» ens presenta una aventura que pot tenir qualsevol home vulgar, una ruptura i una reconciliació de les quals qualsevol home vulgar podria ésser objecte. L'excel·lència de «Serenata» no es troba en la història que ens conta, sinó en la manera com aquesta història ha estat expressada en imatges. Els actors — Menjou principalment, es clar — collaboren bé en aquest treball expressiu, però cal atribuir-ne especialment el mèrit al director i l'escenarista.

C. A. JORDANA

Emil Jannings

Tots els actors cinematogràfics estan avesats a rebre cartes curioses del seus fanàtics, i Emil Jannings no havia pas d'ésser una excepció d'aquesta regla. Jannings sol rebre valuosos autògrafs de refinats intellectuals admirant la seva forta actuació masculina; però de tant en tant també en rep de gent més vulgar. Vet-ací una carta que rebé fa pocs dies:

«Estimada Miss Jannings: Sou la meva actriu favorita, i us agrairia molt que m'enviéssiu el retrat per tenir-lo sota el coixí.

EMIL JANNINGS

Vaig a veure tots els films on sortiu perquè trobo molt escaient la manera com porteu els vestits. Per a mi, sou l'actriu que vesteix millor i també la més bella. No sabeu com m'esforço a imitar la vostra delicada elegància!»

Aneu a saber a què obeí aquesta confusió; segurament que no a cap causa física: Emil Jannings no és pas cap beutat. Potser la culpa de tot la tingué el carter per no haver llegit bé l'adreça, si és que realment existeix una actriu del mateix cognom.

No sabem quina impressió va fer al distingit actor alemany que el prenguessin per una dona. Una mala impressió, de segur, com la que té l'agraciada escriptora Maria Bonshoms cada vegada que la prenen per un home.

Un film de Wells

«¿Podem combinar forma, argument i música de manera que presentin les condicions i els resultats de l'abolició de la guerra en una obra d'art bella, vigorosa i emocionant, a l'abast de la comprensió d'un públic usual de cinema?»

D'aquesta manera Herbert George Wells va formular-se el problema que ha mirat de resoldre en el seu darrer llibre *The king who was a king*, que en català, aproximadament, podríem anomenar «Un rei de debó». L'escriptor anglès ha resolt bé la majoria dels problemes artístics que s'ha plantejat fins ara i el seu darrer llibre no és cap desmentiment de la normalitat dels seus èxits. *The king who was a king* és una sinopsi extensa i detallada d'un vigorós film pacifista, la realització del qual comportaria l'aprofitament de tots els recursos que pot posar a contribució l'art cinematogràfic. Aquest llibre ja fóra extraordinari encara que el film no hagués mai d'esdevenir visible; és realment un cas especial entre les sinopsis, generalment simples catàlegs de fets, l'enumeració nua dels quals té per a un profà ben poca força evocadora. Wells, sense deixar d'ésser concís, ha sabut dotar el seu esquema d'aquell poder suggeridor d'imatges que fa brillants tants passatges de les seves novelles. Aquest poder es deixa sentir sobretot en el cinquè capítol on hi ha l'escena crítica, el rovell essencial d'aquesta obra.

El *rei de debó*, pacifista, impulsat a la guerra per forces poderoses, consirós abans de prendre la decisió fatal, té una visió de la guerra moderna. El realisme sensual — vol d'aeroplans, soroll de motors... ferides, gemecs... — es barreja al llenç i a la música amb el realisme, que cal interpretar, concentrat en els símbols — himnes nacionals i banderes... l'home creador i l'home destructor...

«...D'aquest fum surten corrent uns homes, de rostre i moviments angoixosos. S'ofeguen. Lluitant amb la mort, cauen, es retorcen. La remor dels aeroplans, els tancs i els canons s'esvaeix dins la música i una tonada trista, que s'enllaça amb una remor de panteix i gemecs, domina l'acompanyament. Aquest es fon en un instant, i se sent com un home s'esforça a respirar i sanglota. Hom veu un vast aiguamoll ple de cossos jacents que es retorcen. L'aparell fotogràfic s'acosta lentament a un home situat a primer terme; el llenç pren un color verd lívid, i un altre home, amb el rostre empastifat de sang presa i brutícia, s'arrossega dolorosament endavant fins que la seva faç interrogadora domina el llenç. S'alça i mira fixament davant seu, vers el públic, ple d'una dolorosa sorpresa.

»La música s'atura bruscament quan ell alça el cap, i roman silenciosa mentre ell mira. Una expressió d'angoixa li envaeix el rostre i els seus ulls es clouen. L'himne nacional de Clavery esclata triomfalment. L'home desfalleix; a poc a poc, se li dobleguen les cames i cau. El color del llenç es fà més viu, i la senyera del lleopard voleia i s'agita damunt el rostre de l'home. Això sembla enutjar-lo, perquè prova d'esquivar el drap amb les mans. El rostre humà desapareix entre els plecs de la bandera...»

Més enllà:

«...L'escena es trasllada als carrers atapeïts d'una ciutat en una calorosa nit d'estiu. Se senten sobtosos tocs d'alarma; minyons ciclistes, que pedalegen amb fúria, passen rabents, bufant llurs xiulets. La multitud es dispersa astorada; bombes enormes cauen i esclaten en mig de la gent; les cases són embolcallades per les flames d'un incendi ferotge. Remolins d'aigua furiosos apareixen al llenç, i una munió aterrida d'ésser humans és arrossegada endavant entre l'escuma. Gesticulen, xisclen, cauen, alcen llurs mans crispades, i l'espectacle és esborrat per una nova torrentada...»

L'actuació d'aquest rei pacifista, tan original, que Wells fa bellament comprensible i simbólica, podrà ésser vista mai al llenç? Els productors americans, que tècnicament podrien realitzar aquest film, són massa esclaus de les convencions que atribueixen a llur públic per a tenir la gosadia de dur-lo a compliment sense malmetre'l. Al vell continent, només els russos són capaços, moralment i artísticament, de dur a bon terme aquesta empresa. Sembla, doncs, que ens haurem d'acontentar amb la sinopsi. Si els anglesos o els americans fan el film, no valdrà la pena de veure'l. Si el fan el russos, hom no ens el deixarà veure

Sobre Clara Bow

Diuen que Clara Bow ha ocupat, als studios Lasky, el sumptuós tocador on havia regnat en altres temps Pola Negri. Això no és, aparentment, una noticia important; un canvi de tocador no sembla ésser un fet de gran transcendència. Però, segons diuen, aquesta estança té la virtut de polanegritzar els qui l'ocupen. Clara Bow s'havia dedicat a interpretar papers de noia entremaliada, esbojarrada i, en general, divertida. Ara sembla que es vol dedicar al sentimentalisme dramàtic, a la manera de Pola i de Lillian Gish. Si els nostres consells han de servir per alguna cosa — no hi tenim gaire fe —, Clara no es deixarà ensibornar per aquestes influències locals i continuarà donant-nos espectacles moguts i refrigerants.

LES ARTS

Una Exposició Joaquim Vayreda

A la Sala Parés hi ha l'exposició de les seves obres pòstumes. Conjuntament amb l'home, la mort ha terminat — potser només per una llarga temporada —, la producció de telas signades per Francesc Vayreda. Vull dir que la excellent qualitat de la pintura de Vayreda pot fer possible, d'aquí un temps, l'aparició de quadros falsificats en el cas, molt probable, d'escassetat de bona pintura *representativa*.

Des del punt de vista de l'obra realitzada, la pèrdua d'un artista pot resultar malaurada o bé oportuna. Podria citar alguns noms d'artistes de gran anomenada als quals una mort dolça i plàcida no els aniria gens malament, perquè la majoria de les obres que vagin produint no serviran per altra cosa que per rebaixar el nivell total de llur producció. Però, ¿com convèncer-los de *morir artísticament* després d'una merescuda distinció i uns resultats, en altre temps, notables?

I posat a matar artistes (parlo sempre des del mateix punt de vista), admeto l'oportunitat de l'enterrament per als joves que han donat tot el que poden i ja comencin una inevitable desvallada. En aquests encara veig més difícil la renunciació voluntària de l'ofici, puix per bé que no hi hagi resultats convincents, hi ha en canvi la comprensible aspiració i el desconeixement de llurs possibilitats.

La meva llista funerària encara és més extensa. Acabaria, tot seguit, amb els aficionats i CONREADORS de diumenge. Més ben dit: que pintin tant com vulguin i com més millor — ja que el pintar, a més de no fer mal a ningú, és un goig educatiu remarcable. Però, per l'amor de Déu!, que no exposin en cap galeria pública. I si no se'n saben estar, els demano per favor que almenys no es deixin seduir pels homenatges desproporcionats i ridículament transcendentals. Els propietaris de les nostres galeries d'art haurien de seleccionar llurs exhibicions amb molt més rigor.

L'educació estètica del nostre públic és encara massa deficient per consentir — sense un real perjudici educatiu — tantes exposicions vulgars, i per altra banda, innecessàries comptant amb un nombre importantíssim de bons artistes.

El que ha estat un cas vertaderament desesperant, és el d'En Vayreda: Morir en el precís moment en què l'obra devenia una feliç resultant de totes les recerques anteriors. I donat el temperament estudiós de Vayreda, aquest resultat encara feia esperançar una major superació.

Mai com fins ara l'obra del dilecte pintor Francesc Vayreda no havia arribat a una precisió tan cenyida. La pinzellada sorgia d'unes mans *preciosistes* amb visió sintètica. La sensibilitat havia assolit un refinament tan especial que certs llocs de la tela tenen qualitats de cosa japonesa. L'anterior estructuralisme cantellut, de filiació cezanniana, havia evolucionat cap a una menor accentuació, però no per això menys existent. A la limitació cromàtica d'abans, corresponia ara una ampliació justament ponderada.

Entre les millors teles exhibides recordo: *La vacada*, amb uns blaus atmosfèrics a les muntanyes, un cel d'hivern finíssim i un prat a primer terme de qualitats meravelloses i ferma digitació; *Puig Pardines*,

en el qual hi ha un pujol de matisos tardorals i verds esblaimats que és emocionant; *Composició* és ben concebut i realitzat (l'interès que en altre temps havia sentit Vayreda per les grans composicions al fresc, devia ésser el motiu d'aquesta tela); *El Fluvià* i *Noia vora riu* són dues mostres reeixides de transparències i ombres sensuals a les voreres del riu. Cal remarcar *Pasturant* i *Paisatge* n.º 23, com també els retrats i *Desnú*.

MARIUS GIFREDA.

Robatori Artístic

A la Sala Merli, rellogada a les Galeries Laietanes, el pintor Marquès-Puig tenia algunes obres exposades. Fa pocs dies, una d'elles desaparegué sense que ningú l'hagués comprada.

Caben moltes suposicions: Un enamorat de l'art de Marquès-Puig? Un collaccionista cleptòman? o un de pobre? Potser, desgraciadament, un lladre qualsevol que agafà la primera cosa que trobà a mà.

Lavabos Cardona. Vergara, 1

Feu fer els vostres gravats en la
UNIÓ DE FOTOGRAVADORS
CORTS, 481 : Telèfon 33421

VIATGES MARSANS, S. A.
Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA
Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers
Passatges marítims i aèris - Viatges a "Forfait"
Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.
Informes
i Pressupostos gratis

BRASSALETS FANTASIA
BROCHES NOVETAT
J. ROCA
JOIER
RAMBLA DEL CENTRE 33
PASSATGE BACARDÍ 2

(c) Ministerio de Cultura 2006

Odeon

ADQUIRIU

els darrers èxits teatrals

LOS FLAMENCOS

i

LAS LLORONAS

impressionats en discos elèctrics

ODEON

Vda. de Josep Ribas

MOBLES I DECORACIÓ

CASA FUNDADA L'ANY 1850

Consell de Cent, 327 i 329. Telèfon 14657. - BARCELONA

ELS DISCOS

JAZZ. — Aquest mes els discos de jazz no són molt abundants, però són de bona qualitat. Dos grans orquestres de jazz, la Waring's Pensilvanians i la Jack Hilton, figuren en el catàleg de la casa Gramòfon (La voz de su amo).

«Hello Montreal», el disc de jazz més remarcable de tots els editats aquest mes, tocat per la Waring's Pensilvanians, és d'una sana alegria comunicativa. Està inspirat en un viatge fora de les fronteres dels Estats Units, a Montreal, on la llei seca no existeix. I tot ell és un himne a aquesta ciutat acollidora on el beure no fa perdre, però, el ritme del ball. Feliç país — deuen dir els americans —. I veritablement, després de sentir aquest disc venen ganes d'anar-hi a donar una volteta per veure si és tan divertit com la cançó. A darrera «Hello Montreal» hi ha un charleston amb un nom que sembla castiç, «Lila», però que no té res que veure amb el casticisme. És senzillament un nom que deu fer somiar a l'autor. Entre el ritme del ball se sent de tant en tant una sentida melodia d'un efecte bastant reeixit. Unes quantes paraules cantades fan recordar el cant emocionat de Sophia Tucker.

Tots dos discos són molt ben impressionats i en aquest sentit superiors als editats anteriorment. L'orquestració i l'execució dignes de la Waring's Pensilvanians.

Dels charlestons presentats per l'orquestra Jack Hilton, el millor «I'm looking aver a four leaf clover», d'una orquestració plena i brillant acompanyant una alegre melodia que fa pensar en un matí en ple camp; naturalment en ple camp americà.

Va doblat d'un vals molt pelliculero i molt clar de lluna, «Shelimar», en el què la instrumentació i l'execució són bastant superiors a la melodia.

A notar també «How long has this been going on?» basat en una cançó que no ofereix res d'extraordinari, però d'un ritme molt marcat i molt ben executat.

A notar també «Ramona», pel Hawaiian instrumental (Odeon). Més pel Hawaiian instrumental que per «Ramona», que tothom coneix.

TANGOS. — També hi ha que notar entre els ballables les orquestres de tangos, que ens fan recordar una anècdota que ens van contar ja fa temps:

Un dia, un bon senyor que patia una mica de bronquitis, va anar a casa el farmacèutic per demanar un específic.

— Tingui, prengui aquest — va dir-li el farmacèutic allargant-n'hi un —. Aprofiti's ara que encara cura.

Que s'aprofitin també els aficionats a sentir tangos ara que encara agraden. Els millors entre ells els de l'orquestra Irusta, Fugazot i Demare. Potser perquè són els que estan més de moda. I segurament perquè són els més ben enregistrats. De entre ells, «Dandy» (sense cant) és el més ritmat i també el més recomanable. Va doblat de «Niño bien», que cantat en anglès seria d'un efecte sorprenent.

L'enregistrament d'aquests discos es superior al que havíem sentit anteriorment dels mateixos Irusta. L'orquestra sona molt bé, sentint-se perfectament tots els instruments, i en els discos cantats, «Mentirosa» per exemple, la veu queda més forta i més plena.

J. V.

CANÇONS. — En els discos de cant és on potser el gramòfon adquireix més importància. No fa gaire un professor francès el recomanava àdhuc en les escoles de cant com a mitjà de què el deixeble es pogués escoltar ell mateix i corretgir d'aquesta manera els defectes d'execució. La placa de cera no perdona el més lleu error i totes les modulacions de la veu queden impreses amb un grau extraordinari de perfecció.

Per això un artista com Tito Schipa, que canta sense la més lleu vacil·lació i modula la veu molt bé, és sempre agradable d'escoltar en discos. Schipa és ja prou conegut del públic de Barcelona per parlar ara de la seva personalitat. Interessant és que en el disc impressionat aquest mes per la casa Gramòfon la seva veu està ben enregistrada. «Nina», basat en una melodia de Pergolesse, és molt superior a «A Vuchella», que va al darrera i que no és més que una vulgar cançó d'estil italià.

Hem de remarcar també, entre els discos de cant, quatre cançons interpretades per Conchita Supervia (Odeon). Llevat una cançó del mestre Falla, les altres tres són d'autors catalans: Pahissa, Marquès i Toldrà. És molt agradable veure que en els programes hi figuren autors catalans. Convindria que sovint s'impressionés música catalana i que en la seva impressió s'hi posés una gran cura a fi de que es pogués presentar a tot arreu. En aquest sentit, encara que una altra setmana en parlarem més detingudament, s'ha de fer notar «La mort de l'escolà», cantat per l'Orfeó Català i impressionat en discos Gramòfon.

F. C.

AFISA

ASSUMPTES FISCALS I ADMINISTRATIUS

Director Carles Ossorio

personal tecnic-contables

Layetana-18-pral. B

Especialitat industrial i utilitats

Abonaments

Relació de discos citats

JAZZ. — Orquestra Waring's Pennsylvanians: Hello Montreal (Dixon - Warren), Charleston; Lila (Gottler-Tobias-Pinkard), Charleston, AE 2349 (Gramòfon).

Orquestra Jack Hylton: How long has this been going on? (Davis-Wendling); Charleston; Henry's made a lady out of Lizzie (O'Keefe), Charleston, AE 2351. Shalimar (Nicholls), Vals; I'm looking over a four leaf clover (Dixon-Woods), Charleston, AE 2352.

Orquestra Nat Shilkret: Little mother, Vals; Get out and get under the moon, Charleston, AE 2353 (Gramòfon).

Hawaiian Instrumental: Ramona (Wayne), instruments hawaians; Ramona (Gilbert - Wayne), instruments hawaians amb tornada, 182.415 (Odeon).

TANGOS. — Trio Argentí Irusta-Fugazot-Demare: Mentirosa (García Giménez i A. Aieta), tango, Irusta (ac. piano); Madre mía (O. Fresedo), tango, per l'Orquestra Típica Argentina, AE 2410. Niño bien (Soliño, Fontaina i Collazo), tango, Irusta; Dandy (Demare), tango, per l'Orquestra Típica Argentina, AE 2429 (Gramòfon).

CANÇONS. — Tito Schipa (tenor): Nina (Pergolesi, arr. Bourdon), romança; 'A Vucchella (Tosti), cançó, DA 974 (Gramòfon).

Conchita Supervia: Cançó d'un doble amor (Marquès); Cançó de l'amor que passa (Toldrà), 185.111. Rosa (Pahissa), cançó (Falla), 185.112 (Odeon).

PROCEDIMENT RAPID

— Faci'm vint cèntims de polvors insecticides.

— Vol que els hi posi a una capseta?

— No, gràcies. Solament tiri-me'ls al damunt...

(Del *Mustique* de Charleroi.)

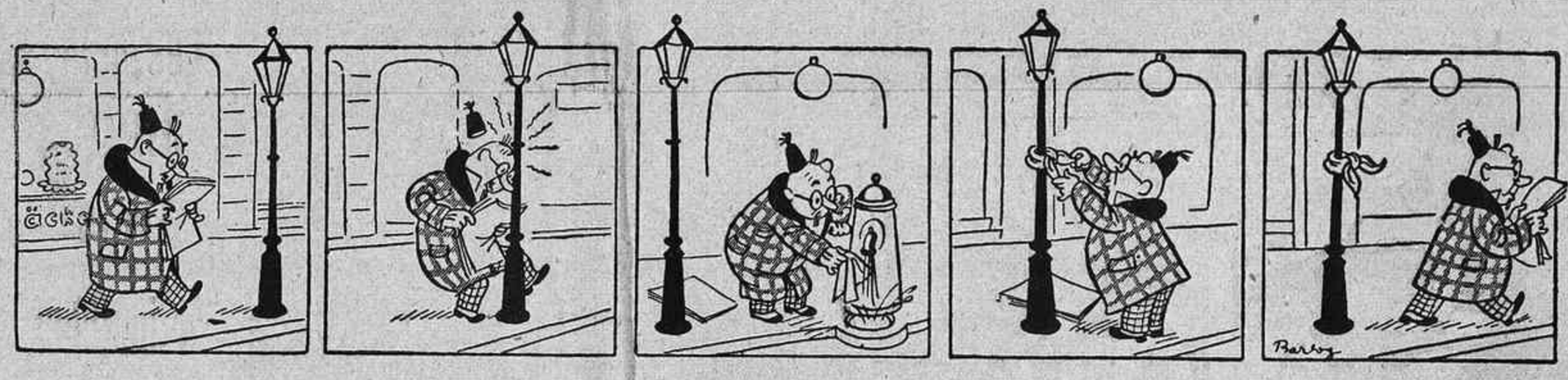

L'HOME DISTRET

(*«Tempo», Berlin.*)

Conte alemany

Cada vegada que sopa amb els amics, En Bagaria no pot deixar d'explicar-lo.

— Per què et rentes amb els mitjons posats?

— Perquè tinc reuma.

— Repenjeu-vos amb mi, Margarida, que vegi que és un casament d'inclinació.

(*Le Rire*)

— I doncs, doctor, se n'ha anat de la ciutat, tan bona clientela que hi tenia...

— Sí, és clar, però és que de mica en mica se m'ha anat morint tota...

(*Le Rire.*)

La dona. — Si guanyo el campionat, Jordi, el diumenge següent ja podràs sortir.

(*Life*)

— Que potser l'hauríem d'enviar a Niça?

— Senyora, el seu marit té 38 graus i mig. És una temperatura que no la trobarà ni al Migdia.

(*Le Rire.*)

Educació feixista

— Apa, ja ha popat prou! És l'hora de la lliçó de maneig de la metralladora.

(Del *Canard Enchainé.*)

— On és Willie?

— Precisament estic seguint la pista.

(*Passing Show.*)

— Arribeu molt tard. Anàvem a començar sense vós.

(De «*Le Canard Enchainé.*»)

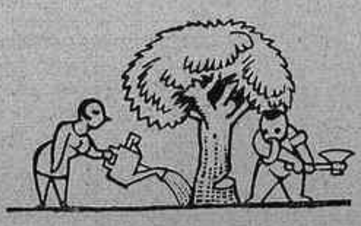

(c) Ministerio de Cultura 2006

SUBSCRIVIU-VOS A LA

GASETA DE LES ARTS

DIRECTOR: Màrius Gifreda
ART ANTIC: Joaquim Folch i Torres
ART MODERN: Rafael Benet

ABONAMENT

Un any: Barcelona, **17** ptes. — Península, **18** ptes.
Un trimestre: Barcelona, **6** ptes. — Península, **6'50** ptes.

Redacció i Administració: VIA LAYETANA, 37 - BARCELONA

Reparació d'automòbils i motos

VICENS LLORCA

GIRONA, 159 : Telèfon 73233

Representant per a Espanya de la Casa B S A
(peces de recanvi i accessoris)

Anunciar a MIRADOR és guanyar diners

MOBILIARI EN GENERAL

ESPECIALITAT EN EL DE DESPATX

Instal·lacions completes
d'Establiments, Despatxos i Habitacions

PRESSUPOSTOS I PROJECTES A SOL·LICITUD

Exposició i venda

Corts Catalanes, 532. Telèfon 34342

Aviat podreu comprar

"BABY-LAX"

El millor

Laxant=Purgant

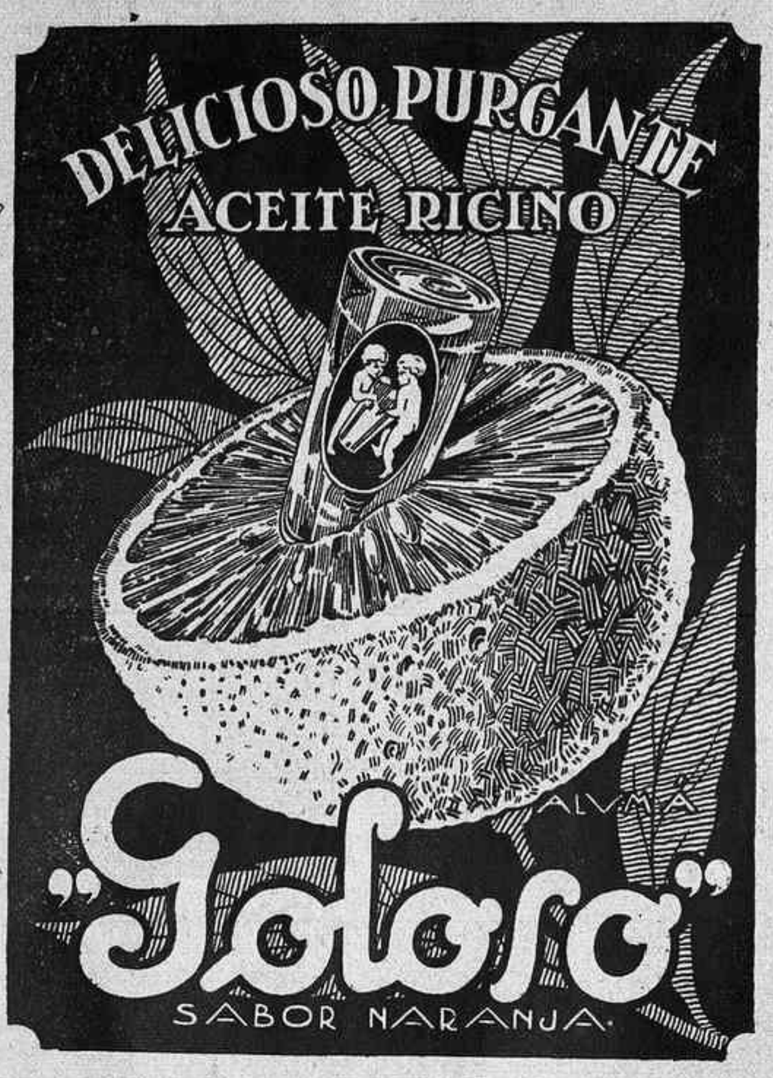

Pastilles ASPAIME

Curen radicalment la TOS
perque combaten les seves causes

● Catarros, ronquera, angines, laringitis, bronquitis, tuberculosi pulmonar, asma, i totes les afeccions, en general, de la gola, bronquis i pulmons. — Les **Pastilles ASPAIME** són les receptades pels metges. — Les **Pastilles ASPAIME** són les preferides pels pacients. — Les **Pastilles ASPAIME** es venen a **UNA pesseta la capsa** en les principals farmacies i droguerles.

Especialitat Farmacèutica del Laboratori SOKATARG
Carrer del Ter, 16 - BARCELONA - Telèfon 50791

Subscriviu-vos a **MIRADOR**

SETMANARI CATALA

Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

En .....
que viu a .....
carrer ..... *n.º* ..... *se subscriu a* **MIRADOR**
pel preu fixat de **2'50 ptes.** *trimestre.*

..... *de* ..... *de 19* .....

Signatura

Les millors mitges en els Almacenes TÍVOLI

Casp, 17 i 19

AIGUA DE ROCALLAURA

La deu més rica del món

Si vosté pateix d'**Albuminúria, Litiàsis úrica (mal de pedra), Bronquitis parenquimatoses, Nefritis crònica,** es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn
amb ampolles de litre i de mig litre
i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals

FORTUNY, S. A.

CARRER HOSPITAL, 32, Y SALMERÓN, 133

Anuncieu a MIRADOR

Continental

LA MAQUINA PREDILECTA
I
INSUBSTITUÏBLE

MAQUINES DE CALCULAR
MULTICOPISTES
PREMSES
ACCESSORIS
PER A MAQUINES
D'ESCRIURE

Casa central:
Claris, 5
BARCELONA (Telèf. 19763)

ORBIS, S. A.

Representants esclusius per Espanya, Portugal i el Marroc

ORGANITZACIÓ
COMPLETA I MODERNA
D'OFICINES

PERSONAL COMPETENT I ESPECIALITZAT

BERLOY

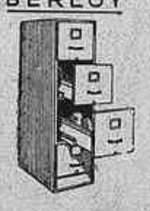

EL MOBLE D'ACER
ELEGANT
I
ETERN

JURALITA

IMP. LA NEOTIPIA
RSLA CATALUNYA, 110 - BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006